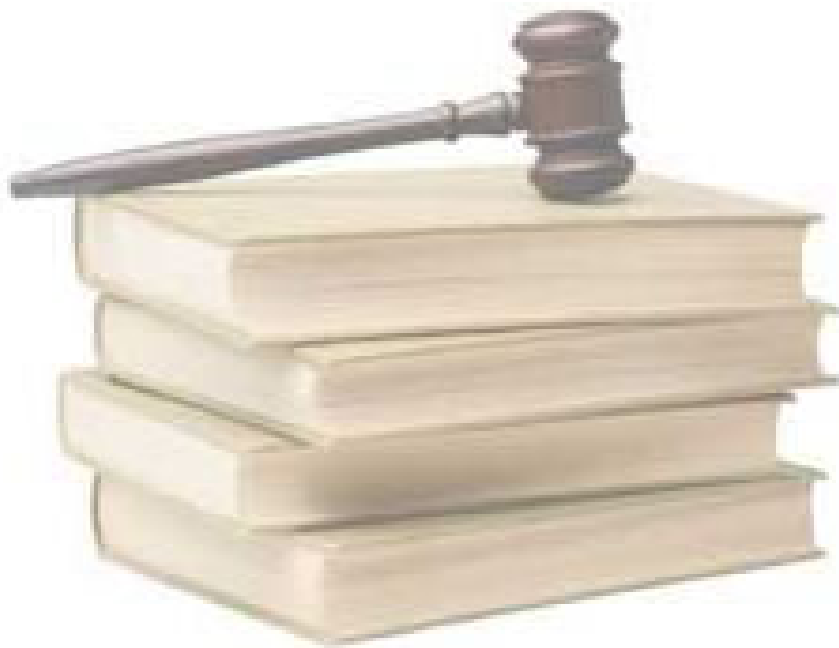

Een onderzoek onder de Overijsselse gemeenten naar de uitvoering van de onderzoeksplicht ex art. 213a Gemeentewet

*Art. 213a Gemeentewet: Een wettelijke inbedding voor
zelfevaluatie of een 'lastig' wetsartikel?*

Masteropdracht Public Administration
November 2007
Student: Koert Webbink
Studentnummer: 0070270
1^e Begeleider: dr. Pieter Jan Klok
2^e Begeleider: prof. dr. Nico Groenendijk

Samenvatting

In het onderzoek dat voor u ligt, is de kwaliteit van de uitvoering van de onderzoekplicht ex art. 213a van de Gemeentewet door de Overijsselse gemeenten in kaart gebracht. Dit wetsartikel verplicht het college van Burgermeester en Wethouders om periodiek de doelmatigheid en doeltreffendheid van hun eigen gevoerde bestuur te onderzoeken. Om deze onderzoeksplicht gestalte te geven zijn de gemeenteraden verplicht om een verordening op te stellen waarin regels worden gesteld omtrent de onderzoeksplicht.

De hoofdvraag van het onderzoek is: Wat is de kwaliteit van de uitvoering van de onderzoeksplicht, die het college van Burgemeester en Wethouders heeft op basis van art. 213a van de Gemeentewet, in Overijsselse gemeenten? Om deze vraag te beantwoorden is het onderzoek opgedeeld in drie delen. In het eerste deel wordt onderzocht of de verordeningen die de gemeenteraden hebben opgesteld voldoen aan de bepalingen en bedoelingen art. 213a Gemeentewet. Het tweede deel van het onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre het college de onderzoekplicht uitvoert zoals de gemeenteraad het in haar verordening heeft vastgelegd. Het laatste deel van het onderzoek richt zich expliciet op de kwaliteit van de onderzoeken. Om de kwaliteit van de onderzoeken te beoordelen zijn criteria opgesteld, waarbij zowel aandacht is geschonken aan de wetenschappelijke eisen van gedegen doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek als aan beleidspraktische eisen.

Uit het onderzoek is gebleken dat in veel verordeningen de onderzoeksplicht niet concreet is geregeld. In sommige gevallen is het jaarlijks aantal uit te voeren onderzoeken niet gespecificeerd in de verordening. Dit brengt met zich mee dat de gemeenteraad op een dergelijk moment weinig mogelijkheden heeft om het college te dwingen om periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur uit te voeren.

In het tweede deel van het onderzoek is gebleken dat de meeste Overijsselse gemeenten die onderzoeksplicht niet uitvoeren zoals is geregeld in de verordening. Dertien van vijftientig Overijsselse gemeenten blijken nog niet over een afgerond onderzoek te beschikken. Daarnaast is gebleken dat de overige gemeenten niet over het aantal onderzoeken beschikken die er volgens de verordening uitgevoerd zouden moeten zijn.

In het laatste deel van het onderzoek is gebleken dat de uitgevoerde onderzoeken in de meeste gevallen onder de maat zijn. Opvallend daarbij was dat veel onderzoeken zich richten op beleidsproces en niet op beleidsuitkomsten. Daarnaast is in het onderzoek naar voren gekomen dat er geen verband is tussen de kwaliteit van de verschillende deelaspecten van de uitvoeringsplicht. Dit betekent dat een verordening met veel concrete regels er niet automatisch voor zorgt dat het college de verordening goed uitvoert en dat de onderzoeken van een hoge kwaliteit zijn.

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de kwaliteit van de uitvoering onderzoeksplicht ex artikel 213a van de Gemeentewet door de Overijsselse gemeenten over het algemeen laag is. Op basis van deze conclusie zijn er in dit rapport enkele aanbevelingen gedaan.

Om de controle op de uitvoering van de verordening te vergroten is verstandig om deze verantwoordelijkheid duidelijk bij één of enkele personen neer te leggen. Daarnaast is het verstandig om een duidelijke en ruime planning te maken met betrekking tot de onderzoeken. Op deze manier dwingt de gemeente zich om vooruit te denken over de invulling van de onderzoeksplicht en kan de rekenkamer hiermee rekening houden bij het uitvoeren van haar onderzoeken.

Daarnaast zouden de personen die verantwoordelijk zijn voor de 213a-onderzoeken eventueel kunnen samenwerken met de lokale rekenkamer. De personen van de lokale rekenkamer zijn veelal geselecteerd op hun kennis en kunde en werden bij hun selectie in staat geacht om degelijke doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uit te voeren. Om die reden zouden zij in staat moeten zijn om hun expertise te delen met personen in het ambtelijk apparaat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Hoofdstuk 1 – Inleiding	
1.1 Achtergrond	5
1.2 Probleemidentificatie en formulering	6
1.3 Onderzoeksvragen	7
1.4 Onderzoeksstrategie	7
1.5 Structuur van het verslag	8
Hoofdstuk 2 – Methodologie en theorie	
2.1 Methodologie	9
2.2 Begripsbepaling	9
2.3 Onderzoekstyperingen	12
2.4 Analyse kader	14
2.5 Operationalisatie van het analysekader	16
Hoofdstuk 3 – Analyse van de verordeningen	
3.1 Inleiding	21
3.2 Analyse van de verordeningen	22
3.3 Regels met betrekking tot de onderzoeksfrequentie	23
3.4 Schriftelijk verslag aan de gemeenteraad	26
3.5 Schriftelijk verslag aan de rekenkamerfunctie	27
3.6 Hoeveelheid concrete regels in de verordening	27
3.7 Conclusie	28
Hoofdstuk 4 – De uitvoering van de onderzoeksplicht	
4.1 Inleiding	30
4.2 Inventarisatie van de onderzoeken	31
4.3 Uitvoering van de verordeningen	32
4.3.1 Het aantal doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken	32
4.3.2 Timing van de onderzoeken	33
4.3.3 Eindrapportage	35
4.3.4 Aanbieden rapportage gemeenteraad en rekenkamer	35
4.4 De gekozen onderzoeksonderwerpen	36
4.5 De uitvoering in relatie tot de verordening	37
4.6 Conclusie	38
Hoofdstuk 5 – De analyse van de onderzoeken	
5.1 Inleiding	39
5.2 Analyse	40
5.3 Scores onderzoeken per gemeente	46
5.4 Conclusie	47
Hoofdstuk 6 – Conclusie	
6.1 Inleiding	48
6.2 Deelaspecten	48
6.3 Algemene conclusie	49

Hoofdstuk 7 – Aanbevelingen	
7.1 Inleiding	51
7.2 Controle op de verordening	51
7.3 Afstemmen onderzoek met rekenkameronderzoeken	51
7.4 Samenwerking met de lokale rekenkamer	52
Hoofdstuk 8 – Reflectie	
8.1 Inleiding	53
8.2 Onderzoeksaanpak	53
8.3 Vervolgonderzoek	53
8.4 Conclusie	54
Literatuur	55
Bijlage 1 – Modelverordening	56
Bijlage 2 – Brief aan de gemeente Dinkelland	58
Bijlage 3 – Analyse van de onderzoeken: uitgebreid overzicht	59
Bijlage 4 – Schematisch overzicht analyse van de onderzoeken	71

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Achtergrond

Inleiding

Het wetsvoorstel 'dualisering gemeentebestuur' is door de Tweede Kamer op 20 september 2001 aangenomen. Het doel van de dualisering is de ontvlechting van het gemeentebestuur. Dit betekent dat de rollen en taken van de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders gescheiden zijn. Met de invoering van de dualisering worden de kaderstellende en de controlerende functies van de gemeenteraad vergroot. De raad heeft bijvoorbeeld het recht van enquête gekregen. Naast dit recht heeft de wet nog drie andere mogelijkheden tot onderzoek toegekend. Deze onderzoeken zijn: een aangescherpte accountantscontrole, rekenkameronderzoeken en onderzoek volgens het nieuwe artikel 213a van de Gemeentewet.

Dit stuk zal zich beperken tot het onderzoek op basis van het nieuwe artikel 213a van de Gemeentewet. Dit wetsartikel schrijft structureel onderzoek voor naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Dit onderzoek dient het college zelf te verrichten. Het is daarbij belangrijk om te stellen dat het om een onderzoeksplicht van het college gaat. De gemeenteraad is hierbij belast met het opstellen van regels omtrent dit interne onderzoek door middel van een verordening. Op 7 maart 2003 zou deze verordening vastgesteld moeten zijn. De gemeenteraad mocht, indien nodig, een jaar uitstel verlenen. Van dit uitstel hebben veel gemeenten gebruik gemaakt.

Om de gemeenteraad te helpen bij het opstellen van de verordening op basis van artikel 213a van de Gemeentewet, heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een modelverordening opgesteld. Bij het opstellen van de verordening zijn de gemeenten vrij om af te wijken van de modelverordening. De gemeenteraad heeft echter ook de mogelijkheid de verordening letterlijk over te nemen (Lindelauf, 2003: 301).

Doelmatigheid en doeltreffendheid binnen het lokale bestuur

De aandacht voor de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het lokale bestuur is niet nieuw. In het verleden is al getracht de aandacht voor de doelmatigheid en de doeltreffendheid binnen het lokale bestuur te vergroten.

Al geruime tijd wordt er aandacht besteed aan het vergroten van de efficiëntie (doelmatigheid) en de effectiviteit (doeltreffendheid) van overheden. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de opkomst van New Public Management (NPM) geweest. Het gebrek aan efficiëntie en effectiviteit van overheden, zou opgelost kunnen worden door meer aandacht te leggen op output (beleidsprestaties). Over de hoeveelheid en kwaliteit van deze beleidsprestaties zou de verantwoordelijke manager dan verantwoording moeten afleggen. In grote lijnen kwam het erop neer, dat overheden meer als een

bedrijf gerund zouden moeten worden, wou men niet tot een inefficiënt en ineffectief bureaucratisch mechanisme vergroeien (Osborne en Gaebler, 1993).

Ook in Nederland heeft de focus op outputsturing en het afleggen van verantwoording voeten aan de grond gekregen. In 1985 zijn nieuwe comptabiliteitsvoorschriften, bekend als verbetering beleids- en beheersinstrumentarium (BBI), ingevoerd. Een resultaat van BBI is het ontstaan van de productbegroting. De invoering van BBI wordt in het algemeen echter niet als succesvol ervaren. Met invoering van de Wet Dualisering gemeentebestuur tracht het Rijk de doelmatigheid en doeltreffendheid binnen het lokale bestuur opnieuw onder de aandacht te brengen. Onderzoek naar doeltreffendheid van doelmatigheid van het gevoerde bestuur van gemeenten is van belang om te weten te komen of de gemeenten publiek geld op een goede manier en aan de juiste zaken besteden. In het besluit begroting en verantwoording (BBV) en in het besluit accountantscontrole gemeenten is de financiële functie uitgebreid en aangepast (Lindelauf, 2003: 303). In de BBV staat bijvoorbeeld, dat de begrotingen een duale opzet moeten krijgen. Allereerst dient er een programmabegroting te worden opgesteld. Per programma moet dan aangegeven worden wat de doelstellingen zijn en wat de geraamde kosten van het bereiken van deze doelstellingen zijn. Alleen op deze manier is het mogelijk om de mate van doelmatigheid en doeltreffendheid te toetsen. Daarnaast moeten er een aantal verplichte paragrafen aan de begroting worden toegevoegd. Een van de deze paragrafen is de paragraaf bedrijfsvoering. In deze paragraaf moet de bedrijfsvoering met betrekking tot de belangrijkste plannen en gerealiseerde en lopende projecten worden opgenomen (Lindelauf, 2003: 302).

1.2 Probleemidentificatie en formulering

Vanaf 7 maart 2002 is de Wet Dualisering Gemeentebestuur van kracht. Zoals eerder gesteld, wordt in het dualistische stelsel de controlefunctie van de gemeenteraad meer benadrukt. De gemeenteraad heeft bijvoorbeeld de plicht, om door middel van de rekenkamerfunctie, het gevoerde beleid op zijn doelmatigheid en doeltreffendheid te onderzoeken. Eenzelfde onderzoek dient het college zelf uit te voeren op basis van de verordening, die in art. 213a van de Gemeentewet wordt voorgeschreven. In het geval van de onderzoeksplicht van het college gaat het dus om zelfonderzoek op het door hen gevoerde beleid. Op deze manier moet er gegarandeerd worden dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid continu onder de aandacht blijft. Op basis hiervan zou een leereffect gecreëerd kunnen worden. Dit zelfonderzoek dient plaats te vinden op basis van de verordening die de gemeenteraad moet vaststellen.

Op dit moment is het interessant om te onderzoeken in hoeverre de gemeenteraden van de Overijsselse gemeenten voldoen aan de plicht om deze verordeningen op te stellen en hoe deze verordeningen eruit zien. Daarnaast is het interessant om te onderzoeken wat het college doet met deze verordeningen. Het is daarbij interessant om te achterhalen of de colleges van de Overijsselse gemeenten voldoen aan de plichten die in de verordening zijn vastgelegd. Daarnaast is het belangrijk om na te gaan hoe deze onderzoeken eruit zien. Er zal gekeken worden of de onderzoeken voldoen aan wetenschappelijke en

beleidspraktische eisen van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek. Daarbij zal onder meer ingegaan worden op de vraag of daadwerkelijk de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid onderzocht wordt. Er zal ook gekeken moeten worden welke delen van het beleid onderzocht worden om zodoende te kunnen zien wat dit zegt over het gehele gevoerde beleid van het college.

1.3 Onderzoeksvragen

Uit de hiervoor genoemde probleemstelling valt de vraagstelling te herleiden.

Onderzoeksvraag:

Wat is de kwaliteit van de uitvoering van de onderzoeksplicht, die het college van Burgemeester en Wethouders heeft op basis van art. 213a van de Gemeentewet, in Overijsselse gemeenten?

Deelvragen:

- 1 Voldoen de door de gemeenteraad opgestelde verordeningen aan de bepalingen en de bedoelingen van art. 213a van de Gemeentewet?
- 2 In hoeverre voert het college de onderzoeken uit op de manier die de gemeenteraad heeft vastgesteld in de verordening?
- 3 Worden de onderzoeken uitgevoerd volgens de eisen die er vanuit de wetenschappelijke literatuur en vanuit de beleidspraktijk aan doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek gesteld worden?

1.4 Onderzoeksstrategie

Uit onderzoek van de Bestuursacademie en adviesbureau Hofman en Krul is gebleken, dat in Nederland in 2005 ongeveer de helft van de gemeenten de Nederlandse gemeenten in 2006 nog niet beschikten over een afgerond 213a onderzoek. Daarnaast bleek bij een steekproef dat de verordening van de gemeente Enschede niet veel duidelijkheid opleverde omtrent de onderzoeksplicht. Om te onderzoeken of er een eventueel verband is tussen de grootte van de gemeenten en de uitvoering van de onderzoeksplicht binnen de provincie Overijssel, is ervoor gekozen om het probleem te onderzoeken bij alle Overijsselse gemeenten.

Het probleem zal onderzocht worden door de verordeningen van de Overijsselse gemeenten op te vragen en de rapporten waarin de onderzoeken van de verschillende colleges beschreven zijn. Aan de hand hiervan zal gekeken worden op welke manier de verschillende gemeenten invulling geven aan de plichten, die zij hebben op basis van art. 213a van de Gemeentewet.

Allereerst zal gekeken worden of de verordeningen en onderzoeksrapporten op de gemeentewebsites te vinden zijn. Indien dit niet het geval is, zal er contact worden opgenomen met de gemeenten. Op het moment dat gemeenten niet bereid zijn om gegevens te verstrekken, zal een officiële brief verstuurd worden, waar de gemeenten gewezen zullen worden op hun informatieplicht op basis van de Wet openbaarheid van bestuur. Op het moment dat onderzoeksrapporten niet verstrekt mogen worden, maar wel mogen ingezien, is het mogelijk bij de gemeenten zelf de rapporten te analyseren.

Aan de hand van de wetenschappelijke literatuur en informatie uit de beleidspraktijk wordt een analysekader opgesteld, waarmee de onderzoeksrapporten worden geanalyseerd. Het analysekader bevat zowel eisen die vanuit de beleidswetenschap als uit de beleidspraktijk aan doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken worden gesteld. Op deze manier is getracht om de onderzoeksrapporten op een evenwichtige en redelijke wijze te beoordelen.

Zo kan een duidelijk overzicht gegeven worden van de kenmerken en kwaliteit van de verschillende onderzoeksrapporten.

1.5 Structuur van het verslag

In het voorgaande is de achtergrond en aanleiding van het onderzoek uiteengezet. Daarbij zijn de vragen die in het onderzoek beantwoord worden aan de orde gekomen. In hoofdstuk 2 worden de methodologie en de theorie van het onderzoek uiteengezet. Dat hoofdstuk zal tevens het analysekader bevatten, waarmee de onderzoeken geanalyseerd worden.

In hoofdstuk 3 worden de verordeningen van alle Overijsselse gemeenten geanalyseerd. Bij die analyse zal erop gelet worden in hoeverre de verordeningen de wettelijke bepalingen, gesteld in art. 213a van de Gemeentewet, gewaarborgd worden.

Hoofdstuk 4 zal gebruikt worden om te onderzoeken, in hoeverre de Overijsselse gemeenten de onderzoeksplicht zo uitvoeren als zij zelf in hun verordening hebben geregeld. Daarbij zal vooral gelet worden op het aantal uitgevoerde onderzoeken en of de onderzoeksrapporten wel of niet aan de gemeenteraad en de rekenkamerfunctie wordt aangeboden.

In hoofdstuk 5 zullen vervolgens alle afgeronde onderzoeksrapporten van de Overijsselse gemeenten op hun kwaliteit worden beoordeeld met behulp van het eerder genoemde analysekader. In hoofdstuk 6 zullen vervolgens de conclusies worden weergegeven.

Hoofdstuk 2: Methodologie en theorie

2.1 Methodologie

Het onderzoek zal voornamelijk beschrijvend van aard zijn. Het onderzoek geeft namelijk een beschrijving van een situatie op een bepaald moment (Geurts, 1999: 30-31). Er zal een inventarisatie gemaakt worden van de verschillende onderzoeken die door het college worden uitgevoerd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde beleid. Omdat de beschrijving plaatsvindt op basis van de waarnemingen die op een bepaald moment gedaan zijn, gaat het om een cross-sectioneel onderzoek (Babbie, 2004: 89).

In het onderzoek zullen enkele verschillende dataverzamelingstechnieken gebruikt worden. De verordeningen en rapporten zullen in eerste instantie gezocht worden op de websites van de gemeenten in Overijssel. Indien de verordeningen en onderzoeksrapporten daar niet te vinden zijn, zal getracht worden deze op te vragen bij de gemeenten. De dataverzameling zal bestaan uit het opvragen van de verordeningen en de onderzoeksrapporten. Deze stukken zullen gestructureerd geanalyseerd worden. Deze manier van data-analyse wordt documentanalyse genoemd (Grix, 2004: 131 en Babbie, 2004: 336). Deze documenten bestaan uit alle verordeningen en alle 213a-onderzoeken van de Overijsselse gemeenten.

2.2 Begripsbepaling

In art. 213a van de Gemeentewet staat dat het college van Burgemeester en Wethouders op basis van de door de raad opgestelde verordening hun eigen bestuur op doelmatigheid en doeltreffendheid moet onderzoeken. Omdat het onderscheid tussen de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid vaak voor verwarring zorgt, is het belangrijk het verschil duidelijk uiteen te zetten. In dit hoofdstuk zal besproken worden hoe de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid in de wetenschappelijke literatuur en de beleidspraktijk worden gebruikt en gedefinieerd.

Doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur

In art. 213a van de Gemeentewet wordt gesproken over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Het begrip 'gevoerde bestuur' kan breed geïnterpreteerd worden. Gelet op de modelverordening, die opgesteld is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), wordt er onder gevoerd bestuur verschillende zaken verstaan. Bij het gevoerde bestuur ligt de nadruk op de interne bedrijfsvoering van de gemeente als organisatie. Tevens wordt bij het gevoerde bestuur gekeken naar zaken als de uitvoering van gemeentelijke taken. Dit geeft aan dat bij het gevoerde bestuur niet alleen gedacht moet worden aan het uitzetten van beleid met als doel het teweeg brengen van bepaalde maatschappelijke effecten. Bij het gevoerde bestuur kan ook gedacht worden aan interne aangelegenheden met betrekking tot de gemeentelijke organisatie. Het begrip rechtvaardigt om die

reden ook het onderzoek naar interne aangelegenheden, waarbij echte beleidsdoelen niet aan de orde komen.

De modelverordening schrijft echter ook onderzoek voor naar de effecten van opgestelde programma's. Hier gaat het dus om onderzoek naar de effecten van beleidsprogramma's. Dit betekent dat onder het begrip bestuur ook de opgestelde en uitgevoerde beleidsprogramma's vallen.

Deze uitleg van het begrip bestuur rechtvaardigt het om in dit onderzoek het begrip bestuur als synoniem te gebruiken van het begrip beleid. Waarbij zowel gedacht kan worden aan intern beleid met betrekking tot de bedrijfsvoering als aan extern beleid met betrekking tot beleidsprogramma's.

Doelmatigheid

Het begrip doelmatigheid wordt in de wetenschappelijke literatuur op verschillende manieren gedefinieerd. Dit benadrukt het belang van een duidelijk theoretische uiteenzetting van het begrip. Het verschil wordt veroorzaakt door het verschil tussen de begrippen output en outcome. Output is het product dat direct leidt uit het productieproces. Bij de outcome gaat het om de maatschappelijke effecten die veroorzaakt worden door dat product of de producten. Bij de doelmatigheid van overheidsbeleid kan het allereerst gaan om de verhouding tussen input en output. Deze definitie van doelmatigheid is gelijk aan de bedrijfseconomische efficiëntie van beleid (De Vries, Koelman en Boorsma, 1990: 17). Deze definitie geeft aan dat de beleidsdoelen bij de beoordeling van de doelmatigheid buiten de beoordeling vallen.

Hoogerwerf en Zoutendijk (1990: 8) beschrijven de doelmatigheid van beleid op een andere manier. Zij geven aan dat een beleid doelmatiger is wanneer bepaalde maatschappelijke effecten bereikt worden met minder kosten of wanneer met bepaalde kosten meer baten bereikt worden. Het gaat dan om de doelmatigheid van de maatschappelijke effecten. Het gaat dan om de relatie tussen ingezette middelen en de maatschappelijke effecten. Bij de eerder genoemde definitie van doelmatigheid gaat het om de relatie tussen de ingezette middelen en de beleidsprestaties.

Uitgaande van deze definitie kan doelmatigheid gelijkgesteld worden aan het begrip efficiëntie. Een verhoging van de efficiëntie betekent, dat met dezelfde middelen meer geproduceerd wordt. Een doelmatig opererende organisatie of organisatie-eenheid weet met relatief weinig middelen relatief veel prestaties te leveren. Om de doelmatigheid te bepalen is het belangrijk dat de ingezette middelen en beleidsprestaties goed gemeten en gekwantificeerd kunnen worden. Kwantificeren kan gebeuren door middelen en prestaties in producten of in geld uit te drukken. Omdat doelmatigheid zich uitsprekt over een getalsmatige verhouding, is dit cruciaal bij het bepalen van de mate van de doelmatigheid.

Dit geeft te meer aan dat wil de doelmatigheid gemeten kunnen worden er vooraf duidelijke doelstellingen gemaakt moeten zijn met betrekking tot de verhouding tussen input en output.

Op dit moment is het belangrijk om te stellen dat de doelmatigheid van beleid tweeledig kan zijn. De definitie van Hoogerwerf en Zoutendijk richt zich op doelmatigheid van effecten. Dit wordt ook wel

kosteneffectiviteit genoemd (Algemene Rekenkamer, 2005: 5). De definitie van De Vries, Koelman en Boorsma richt zich daarentegen op de doelmatigheid van prestaties.

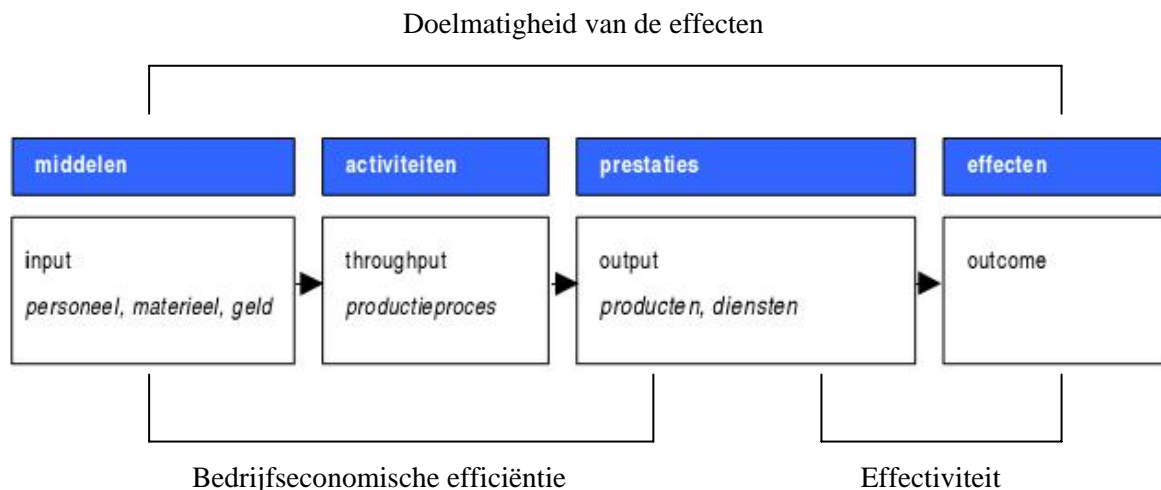
Doeltreffendheid

In tegenstelling tot de bepaling van de doelmatigheid van het gevoerde beleid, staan beleidsdoelen bij de bepaling van de doeltreffendheid van beleid centraal. Bij doeltreffendheid van beleid gaat het om de vraag in welke mate het beleid bijdraagt aan het behalen van de beleidsdoelen (Bressers, 1983: 17). Uit deze definitie valt af te leiden dat doeltreffendheid synoniem aan is aan effectiviteit.

Het is belangrijk om doeltreffendheid los te zien van doelrealisatie. Op het moment dat het een beleidsdoel gerealiseerd is, zegt dat nog niets over de doeltreffendheid van beleid. Bij de doeltreffendheid van het beleid gaat het om de mate van doelbereiking als gevolg van het gevoerde beleid (Coenen, 1995: 87).

Op het moment dat de doeltreffendheid van beleid onderzocht wordt, gaat het om de relatie tussen de beleidsprestaties en de maatschappelijke effecten of beleidsdoelen. De relatie tussen beleidsprestaties en beleidsdoelen volgt op de relatie tussen middelen en beleidsprestaties. In figuur 2.1 is een schematisch overzicht gegeven van de verschillende relaties met betrekking tot de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid.

Figuur 2.1: Schematisch overzicht doelmatigheid en doeltreffendheid

Bron: Algemene Rekenkamer, 2005: 13 en De Vries, Koelman en Boorsma, 1990: 19

Deze schematische weergave staat ook wel bekend als het MAPE-model (Mol, 1996: 71-81).

- **M**iddelen
- **A**ctiviteiten
- **P**restaties
- **E**ffecten

2.3 Onderzoekstyperingen

Doeltreffendheidsonderzoek

Het doel van het uitvoeren van doeltreffendheidsonderzoek is vaststellen of het gevoerde beleid ervoor gezorgd heeft dat de vooraf gestelde beleidsdoelen behaald zijn. Dit geeft al aan dat er duidelijke beleidsdoelen geformuleerd moeten zijn, op het moment men de doeltreffendheid van een gevoerd beleid wil bepalen. Bij het onderzoeken van de doeltreffendheid van beleid wordt onderzocht of het juiste beleid is gekozen om de beleidsdoelen te behalen.

Om de doeltreffendheid van beleid te onderzoeken gaat het erom of het ingezette beleid de gewenste maatschappelijke effecten teweeg heeft gebracht. Hierbij is het belangrijkste dat vastgesteld kan worden of de maatschappelijke effecten die zich voordoen veroorzaakt zijn door het ingezette beleid. Het gaat hierbij dus om de causaliteit tussen het beleid en de maatschappelijke effecten.

Er is een breed scala van verschillende onderzoeksmethoden die gebruikt kunnen worden om causaliteit te onderzoeken. In de praktijk blijkt dit echter altijd lastig. Omdat beleid zich afspeelt in een sociale omgeving met veel andere invloeden, is het moeilijk om precies het daadwerkelijke effect van beleid te toetsen.

Een belangrijke dichotomie is die tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Bij kwantitatieve onderzoeksontwerpen gaat het vaak om een (quasi-) experimentele onderzoeksopzet waarbij gebruik wordt gemaakt van een voor- en nameting aan de hand van kwantitatieve indicatoren. Bij kwalitatieve onderzoeksontwerpen wordt vaak een beschrijving gemaakt van de situatie voor de invoering van het beleid, de uitvoering van het beleid en de situatie na uitvoering van het beleid (Coenen, 1995: 88). Vaak leent een bepaald beleid zich in meer of mindere mate voor kwantitatief dan wel kwalitatief onderzoek. Kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn niet zozeer een vervanging van kwantitatieve methoden, maar vaak wel een aanvulling erop.

Bij doeltreffendheidsonderzoek staat vergelijken centraal. Een eerder tijdstip wordt vergeleken met een later tijdstip (Algemene Rekenkamer, 2005: 24).

Doelmatigheidsonderzoek

Het doel van een doelmatigheidsonderzoek is om inzicht te krijgen in de relatie tussen de ingezette middelen en de beleidsprestaties. Om deze reden is doelmatigheidsonderzoek per definitie

kwantitatief. Het inzicht te krijgen in deze relatie zou ervoor kunnen zorgen, dat duidelijk wordt hoe de beleidsorganisatie verbeteringen zou kunnen aanbrengen met betrekking tot de doelmatigheid. Belangrijke vragen binnen een dergelijk onderzoek zijn of de beleidsprestaties of beleidseffecten niet met een mindere inzet van middelen tot stand gebracht hadden kunnen worden en of niet meer prestaties met dezelfde inzet van middelen verwezenlijkt hadden kunnen worden. Daarnaast is het interessant om te kijken naar de potentiële verklaringen en verklarende factoren voor de verschillen in de doelmatigheid.

Om doelmatigheidsonderzoek uit te kunnen voeren, moet de informatie voor het bepalen van de doelmatigheid aan enkele voorwaarden voldoen. Er moet namelijk een goed inzicht zijn in de bij het beleid ingezette middelen. Daarnaast is het heel belangrijk dat er inzicht is in de geleverde beleidsprestaties (Algemene Rekenkamer, 2005: 90-91).

Het doel van doelmatigheidsonderzoek is een duidelijk inzicht tussen relatie tussen de ingezette middelen en de 'output'. Hierdoor kan de manier waarom men met de middelen omgaat inzichtelijk gemaakt worden.

Hierbij is het belangrijk dat het eerder genoemde onderscheid tussen de doelmatigheid van beleidseffecten en de doelmatigheid van beleidsprestaties in acht wordt genomen. Het is namelijk belangrijk om te stellen dat ze geen overeenkomsten hebben. Op het moment dat de verkeerde definitie wordt gehanteerd in een bepaald geval, kan het zijn dat gemeenten een geheel verkeerd onderzoek uitvoeren.

Daarnaast is het een feit dat het vaak makkelijker is om de doelmatigheid van beleidsprestaties vast te stellen dan de doelmatigheid van de maatschappelijke effecten. Beleidsprestaties zijn meestal makkelijker te meten dan maatschappelijke effecten en is het dus makkelijker de verhouding tussen input en de beleidsprestaties vast te stellen. Mede om deze reden kan verwacht worden dat de gemeenten voornamelijk de doelmatigheid van de beleidsprestaties zullen onderzoeken. Tevens is het zo dat het belangrijker is om de doelmatigheid van beleidsprestaties te meten dan van maatschappelijke effecten. Bij doeltreffendheidsonderzoek wordt het verband tussen de beleidsprestaties en de maatschappelijke effecten gemeten. Dit betekent dat het op het moment het verband tussen de middelen en beleidsprestaties duidelijk is en vervolgens de relatie tussen de beleidsprestaties en de maatschappelijke effecten onderzocht wordt, de doelmatigheid van de input ook in kaart is gebracht. Ook is het goed om een duidelijk onderscheid te hanteren bij het onderzoeken van interne en externe processen. De relatie tussen middelen en beleidsprestaties is een geheel intern proces. De relatie tussen middelen en maatschappelijke effecten bestaat uit een intern en een extern proces. De kans dat tussen deze processen externe factoren de relatie de relatie tussen de middelen en de maatschappelijke effecten beïnvloeden is groter dan wanneer alleen de interne relatie tussen middelen en beleidsprestaties onderzocht wordt. Om die reden is het belangrijker om de doelmatigheid van de beleidprestaties te onderzoeken, omdat de gemeente daar veel meer invloed op heeft en eventuele veranderingen kan doorvoeren.

2.4 Analyse kader

Inleiding

Hieronder zal het analysekader, waarmee de kwaliteit van de onderzoeken beoordeeld zal worden, uiteengezet worden. Het analysekader zal als toetsingskader gebruikt worden om de onderzoeken te analyseren. Het analysekader bestaat uit een lijst criteria, die in volgorde van relevantie in twee categorieën zijn in te delen. De primaire criteria hebben vooral betrekking op de meest basale eisen van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek. Daarnaast zijn er secundaire criteria geformuleerd. De focus van de secundaire criteria liggen, in tegenstelling tot de primaire criteria, meer op de vorm dan op de inhoud van het onderzoeksrapport.

Primaire criteria

Hieronder worden de primaire criteria van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uiteengezet. Daarbij zal onderscheid gemaakt worden tussen criteria die zowel voor de doelmatigheids- en de doeltreffendheidsonderzoeken gelden en criteria die specifiek voor doelmatigheids- dan wel doeltreffendheidsonderzoeken gelden.

Algemeen

De uitvoering van het onderzoek moet overeenkomen met de regels die in de verordening van de desbetreffende gemeente zijn opgesteld

In de verordeningen van de gemeenten zijn regels gesteld omtrent de onderzoeksopzet en rapportages. Met betrekking tot de onderzoeksopzet wordt er bijvoorbeeld gesproken over de reikwijdte, het object en de doorlooptijd van het onderzoek. Met betrekking tot de rapportages wordt bijvoorbeeld verplicht gesteld dat alle onderzoeken een analyse van de onderzoeksresultaten bevatten en zonodig ook aanbevelingen.

Er moet expliciet worden aangegeven wat het doel is van het onderzoek. Er zal duidelijk moeten worden aangegeven of men de doelmatigheid en/of de doeltreffendheid van het beleid wil onderzoeken

Om onduidelijkheden met betrekking tot het onderzoeksobject en de onderzoeksmethoden te voorkomen, is het belangrijk dat duidelijk wordt gemaakt of het een doelmatigheidsonderzoek en/of een doeltreffendheidsonderzoek betreft. Op het moment dat dit niet gebeurt, is de kans aanwezig dat onderzoeksresultaten verkeerd worden geïnterpreteerd.

Het onderzochte beleid (het onderzoeksobject) moet in het onderzoek duidelijk omschreven en afgebakend worden

De doelmatigheid en/of doeltreffendheid van het beleid of het bestuur dient onderzocht te worden. Om die reden is het belangrijk dat het onderzochte beleid duidelijk wordt omschreven, wil er iets gezegd kunnen worden over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid (Algemene Rekenkamer, 2005: 94-95). Dit betekent dat onder meer de beleidsvariabelen duidelijk en expliciet moeten zijn omschreven. Bij beleidsvariabelen gaat om variabelen in de samenleving waar de beleidsmakers invloed op kunnen uitoefenen.

In het onderzoek moeten expliciet en duidelijk de doelen van het beleid worden geformuleerd

Om een oordeel te kunnen geven over het bereiken van de beleidsdoelen en of dit op een doelmatige wijze is gebeurd, zullen de beleidsdoelen duidelijk en expliciet moeten worden omschreven in het onderzoek (Hoogerwerf en Zoutendijk, 1994: 90).

Criteria met betrekking tot doeltreffendheidsonderzoek

Aan de hand van de geformuleerde doelstellingen zal moeten worden vastgesteld of deze doelen bereikt zijn

Dit is de vraag naar de doelbereiking. Er zal ingegaan moeten worden of de gestelde beleidsdoelen zijn gehaald. Dit staat los van de vraag of de beleidsdoelen zijn bereikt door toedoen van het gevoerde beleid (Hoogerwerf en Zoutendijk, 1994: 10).

Er zal moeten worden vastgesteld of de doelbereiking een gevolg is van het gevoerde beleid

Hier gaat om de causaliteitsvraag. Op het moment dat is vastgesteld dat de beleidsdoelen bereikt zijn, zal moeten worden vastgesteld of dat het gevolg is van het gevoerde beleid (Hoogerwerf en Zoutendijk, 1994: 10).

Criteria met betrekking tot doelmatigheidsonderzoek

In het geval van doelmatigheidsonderzoek zullen de kosten en de beleidsprestaties duidelijk expliciet weergegeven en gekwantificeerd moeten worden

Doelmatigheid kan niet op zichzelf bepaald worden. Bij doelmatigheid gaat het om de verhouding tussen ingezette middelen en beleidsprestaties of beleidseffecten (afhankelijk van het soort doelmatigheidsonderzoek). Dit betekent, dat wil men concreet en nauwkeurig iets over de doelmatigheid kunnen zeggen, de kosten en de beleidsprestaties of beleideffecten duidelijk gekwantificeerd moeten zijn.

De kwaliteit van de prestaties zal duidelijk en expliciet weergegeven moeten worden

Op het moment dat er gekeken wordt naar verhouding tussen de inzet van middelen en de hoeveelheid geleverde beleidsprestaties, is het ook van belang dat de kwaliteit van de beleidsprestaties in ogenschouw wordt genomen. De kwaliteit van de beleidsprestaties is van groot belang op het moment dat men de mate van doelmatigheid wil gaan vergelijken met andere afdelingen en/of organisaties. Bij grote kwaliteitsverschillen is het moeilijk vergelijkingen te maken tussen de mate van doelmatigheid tussen verschillende organisaties (Algemene Rekenkamer, 2005: 93).

Secundaire criteria

In het rapport moet er nadrukkelijk en expliciet worden gestreefd naar objectiviteit

Het is erg belangrijk dat er in het rapport nadrukkelijk naar objectiviteit wordt gestreefd. In veel gevallen wordt het onderzoek door het ambtelijk apparaat uitgevoerd. Het onderzochte beleid wordt echter ook uitgevoerd door het ambtelijk apparaat. Om deze reden is het belangrijk dat er op nadrukkelijke en expliciete wijze naar objectiviteit gestreefd wordt. Degene die het onderzoek uitvoert, kan verschillende posities innemen binnen de organisatie. Zo kan de onderzoeker het gevoerde beleid van zijn eigen organisatie-onderdeel onderzoeken. Het kan ook zijn dat bewust gekozen wordt voor iemand van een niet verwant organisatie-onderdeel te kiezen om het onderzoek te laten uitvoeren (Stuivenwold, Bakker en Ronda, 2005: 19 en Shadish, Cook en Leviton, 1991: 59).

Alle gebruikte begrippen moeten nauwkeurig en expliciet geoperationaliseerd zijn

Om de begripsvaliditeit te bevorderen is het belangrijk dat de operationalisatie van begrippen nauwkeurig en expliciet wordt gedaan. Aangezien het in dit geval om doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken gaat, moet daarbij ook duidelijk aandacht worden besteed aan de operationalisatie van de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid.

De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Om de leesbaarheid te bevorderen moet de rapportage tevens een duidelijke systematiek bevatten.

De methodische benadering moet duidelijk worden omschreven en beargumenteerd worden in het onderzoeksrapport

Om een onderzoek goed te kunnen interpreteren is het belangrijk, dat wordt aangegeven welke methode is gekozen. Daarnaast moet beargumenteerd worden om welke reden die methode is gekozen.

2.5 Operationalisatie van het analysekader

Om duidelijk te maken op welke manier het opgestelde analysekader wordt gebruikt om de kwaliteit van de onderzoeken vast te stellen, is belangrijk dat er een duidelijke operationalisatie plaatsvindt. Hieronder zal per criterium worden weergegeven op welke manier de onderzoeken op ditzelfde criterium worden getoetst.

Per criterium kan een onderzoek de scores 0, 1 en 2 toegewezen krijgen. Score 0 betekent dat het criteriumonderdeel in zijn geheel niet aanwezig is en/of er geen aandacht aan wordt besteed. Score 1 wil zeggen dat het criteriumonderdeel beperkt aanwezig is. Score 2 betekent dat het criteriumonderdeel duidelijk en voldoende in het rapport verwerkt is.

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening

Aan de hand van elke afzonderlijke gemeentelijke verordening wordt per onderzoek bepaald of het onderzoeksrapport aan de opgestelde regels voldoet. In de meeste verordeningen staat dat elk onderzoeksrapport ten minste een analyse van de onderzoeksresultaten moet bevatten en indien nodig aanbevelingen voor verbetering worden geformuleerd.

- Doel van het onderzoek

In de onderzoeksrapporten zal gekeken worden of duidelijk wordt aangegeven of men de doelmatigheid en/of doeltreffendheid van beleid wil onderzoeken. Op het moment dat er gesproken wordt over een doelmatigheidsonderzoek moet er ook een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd worden. Het kan ook zijn dat in de titel van het onderzoek alleen over doelmatigheid wordt gesproken, maar dat er vervolgens ook onderzoek naar doeltreffendheid wordt gedaan.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

In de onderzoeksrapporten zal gekeken worden of er een duidelijke omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject aanwezig is. Er wordt dus gekeken of het onderzochte beleidsobject duidelijk wordt omschreven en of duidelijk wordt omschreven welke onderdelen binnen en buiten het onderzoek vallen.

Wanneer blijkt dat er duidelijk en expliciet aandacht wordt besteed aan de omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject zal het rapport op dit criterium de hoogste score krijgen.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

In het onderzoeksrapport zal gekeken worden of de doelen van het beleid duidelijk worden omschreven en geoperationaliseerd. Met andere woorden: in het rapport staat duidelijk wat de beoogde beleidsprestaties of beleidseffecten van het onderzochte beleid zijn.

Op het moment dat er duidelijke en expliciete beleidsdoelen uiteengezet worden, zal het rapport op dit criterium de hoogste score krijgen. Op het moment dat impliciet de beleidsdoelen zijn te herleiden, zal het rapport op dit criterium de score 1 krijgen.

Doeltreffendheidsonderzoek

- Vaststelling doelbereiking

In het geval van een doeltreffendheidsonderzoek wordt gekeken of expliciet wordt aangegeven of de beoogde beleidsdoelen worden bereikt.

Op het moment dat er duidelijk overzichtelijk wordt gemaakt welke beleidsdoelen zijn bereikt zal het rapport op dit criterium de score 2 krijgen. Wanneer hier minder diep op wordt ingegaan en uitsluitend wordt gesteld dat gestelde doelen bereikt zijn, zal het rapport op dit criterium de score 1 krijgen.

- Doelbereiking gevolg van het beleid

In het geval van een doeltreffendheidsonderzoek wordt gekeken of in het rapport aandacht wordt geschonken aan de causale relatie van de eventuele doelbereiking en het beleid.

Op het moment dat er in het rapport expliciet de veronderstelde causale relatie wordt onderzocht, zal het rapport de score 2 krijgen. Op het moment, dat in het rapport de veronderstelde relatie alleen bevestigd of ontkend wordt, zal de het rapport de score 1 krijgen.

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

In het geval van een doelmatigheidsonderzoek zal gekeken worden of er een duidelijke gekwantificeerde weergave is van de kosten en de behaalde beleidsprestaties, bijvoorbeeld in de vorm van overzichtelijke schema's en tabellen.

Op het moment dat er een duidelijk gekwantificeerd overzicht wordt gegeven van zowel de kosten als de prestaties, zal het rapport op dit criterium de score 2 krijgen. Wanneer in het rapport alleen een gekwantificeerde weergave van de kosten of de prestaties wordt gegeven, zal het rapport de score 1 krijgen.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

In het geval van een doelmatigheidsonderzoek zal gekeken worden of expliciet aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van de beleidsprestaties. Het gaat hier dus om de kwaliteit van hetgeen wat geproduceerd is. Op het moment dat in het onderzoek naar de doelmatigheid expliciet het kwaliteitsaspect wordt meegenomen, zal het rapport de score 2 krijgen. Wanneer blijkt dat in het onderzoek wel de kwaliteit van de beleidsprestaties naar voren komt, maar dat deze niet wordt meegewogen bij de bepaling van de hoogte van de doelmatigheid, zal het rapport op dit criterium de score 1 krijgen.

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

In de onderzoeksrapporten zal gekeken worden of er expliciet aandacht wordt besteed aan de objectiviteit van de bevindingen. Het onderzoek kan bijvoorbeeld door een externe organisatie zijn uitgevoerd of er kan duidelijk worden aangeven dat zaken vanuit verschillende gezichtspunten zijn onderzocht.

Op het moment dat in het rapport expliciet aandacht wordt besteed aan de waarborging van de objectiviteit, krijg het rapport op dit criterium de score 2. Op het moment dat dit niet expliciet gebeurt, maar dat blijkt dat onderzoeksdata van zeer uiteenlopen bronnen afkomstig zijn, krijgt het rapport de score 1 op dit criterium.

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

In de onderzoeksrapporten zal gekeken worden of de gebruikte begrippen duidelijk worden geoperationaliseerd. Er zal dan voornamelijk gelet worden op het gebruik van de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid. Er zal gekeken worden of er een juiste definitie wordt gebruikt en of deze definities consistent worden gehanteerd binnen het onderzoek.

Op het moment dat de begrippen consistent en duidelijk worden geoperationaliseerd en gehanteerd, krijgt het rapport op dit criterium de score 2. Op het moment, dat dit een deel van de begrippen niet consistent en duidelijk worden geoperationaliseerd en gehanteerd, krijgt het rapport de score 1.

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Er zal gekeken worden of de onderzoeksrapporten een duidelijke systematiek bevatten. Hier wordt gekeken of de onderzoeken duidelijk worden ingeleid en worden samengevat. Wanneer blijkt dat de opbouw van het rapport een duidelijke systematiek bevat krijgt het rapport de score 2 toegewezen. Op het moment dat bij een rapport enige onduidelijkheid omtrent de opbouw, krijgt het rapport op dit criterium de score 1. Op het moment enige vorm van opbouw ontbreekt, krijgt het rapport de score 0 op dit criterium.

- Omschrijving methodische benadering

Er zal gekeken worden of in de onderzoeksrapporten een omschrijving wordt gemaakt van de methodische benadering. Worden er bijvoorbeeld interviews gehouden? Welke documenten en gegevens zijn gebruikt?

Op het moment, dat in het onderzoek apart wordt gemeld op welke manier het onderzoek is uitgevoerd, krijgt het rapport op dit criterium de score 2 toegewezen. Op het moment dat uit de presentatie van de onderzoeksresultaten blijkt welke methodische benadering is gehanteerd zonder dit expliciet toe te lichten krijgt het rapport op dit criterium de score 1.

Figuur 2.2: Schematisch overzicht van het analysekader:

<p>Primaire criteria</p> <p><i>Algemeen</i></p> <p>Voldoen aan regels in de verordening</p> <p>Doel van het onderzoek</p> <p>Omschrijving en afbakening onderzoeksobject</p> <p>Omschrijving van de beleidsdoelen</p> <p><i>Doeltreffendheidsonderzoek</i></p> <p>Vaststelling doelbereiking</p> <p>Doelbereiking gevolg van het beleid</p> <p><i>Doelmatigheidsonderzoek</i></p> <p>Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties/effecten</p> <p>Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties</p> <p>Secundaire criteria</p> <p>Er moet naar objectiviteit gestreefd worden</p> <p>Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen</p> <p>De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten</p> <p>Omschrijving methodische benadering</p>
--

Hoofdstuk 3: Analyse van de verordeningen

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 zal antwoord gegeven worden op de eerste deelvraag van het onderzoek. Deze deelvraag luidde: Voldoen de door de gemeenteraad opgestelde verordeningen aan de bepalingen en de bedoelingen van art. 213a van de Gemeentewet? Primair zal daarbij ingegaan worden of de verordeningen hetgeen voorschrijven als bedoeld in art. 213a van de Gemeentewet. De inhoud van het artikel is hieronder weergegeven.

- 1. Het college verricht periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur. De raad stelt bij verordening regels hierover.*
- 2. Het college brengt schriftelijk verslag uit aan de raad van de resultaten van de onderzoeken.*
- 3. Het college stelt de rekenkamer of, indien geen rekenkamer is ingesteld, personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen, tijdig op de hoogte van de onderzoeken die hij doet instellen en zendt haar, onderscheidenlijk hen, een afschrift van een verslag als bedoeld in het tweede lid.*

Bij de beantwoording van de eerste deelvraag gaat het erom dat de bepalingen genoemd in het wetsartikel worden gewaarborgd in de verordeningen die de Overijsselse gemeenteraden hebben vastgesteld.

Daarbij moet direct opgemerkt worden dat de modelverordening van het VNG niet alle elementen bevat van artikel 213a Gemeentewet. In de modelverordening wordt namelijk niet gesproken over het inlichten van de rekenkamer of de rekenkamercommissie. Daarnaast staat in de modelverordening ook niet dat de rekenkamer of rekenkamercommissie een afschrift van het verslag van de onderzoeken dient te krijgen. Op het moment dat de gemeenteraden ervoor kiezen letterlijk de modelverordening over te nemen, is de kans aanwezig dat de inhoud van het derde lid niet wordt meegenomen bij het opstellen van de verordening. Dit wil natuurlijk niet zeggen dat de rekenkamer of rekenkamercommissie geen afschrift dient te ontvangen van het onderzoeksrapport. De wettelijke verplichting blijft hoe dan ook onverminderd van kracht.

Gemeentelijke verordeningen in context

Er zijn veel verschillende vormen van wet- en regelgeving. Gemeentelijke verordeningen worden opgesteld door de gemeenteraad van elke gemeente. Om de plaats van de gemeentelijke verordening te kunnen bepalen, zal deze in een context van andere wet- en regelgeving geplaatst moeten worden. De nationale wetgever is verantwoordelijk voor het opstellen van formele wetten. De formele wet die in dit onderzoek centraal staat is de Gemeentewet. Specifiek gaat het om art. 213a van de Gemeentewet. In dat artikel staat de plicht om een gemeentelijke medebewindverordening op te

stellen. In het geval art. 213a van de Gemeentewet wordt deze plicht expliciet aangegeven in lid 1. Dit betekent dat de gemeenteraad verplicht is om een verordening op te stellen, waarin de onderzoeksplicht geregeld wordt (Heldeweg, 2000: 86-87).

Verzameling van de verordeningen

De eerste stap tot het verzamelen van de verordeningen, is het bekijken van de internetpagina's van de Overijsselse gemeenten. Bij veel van de Overijsselse gemeenten staat de verordening waarin het periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het college gevoerde bestuur wordt geregeld op hun internetpagina tussen de overige verordeningen. Op het moment dat de verordening niet op de internetpagina aanwezig was, is contact opgenomen met de desbetreffende gemeente. De reden die werd gegeven voor het niet publiceren van de verordening op Internet, was dat het een interne verordening betrof. Alle gemeenten waren echter wel bereid de verordening toe te zenden.

3.2 Analyse van de verordeningen

Bij de analyse van de verordeningen zal onderzocht worden in hoeverre de verordeningen datgene bevatten wat volgens artikel 213a van Gemeentewet geregeld moet worden. De analyse is gestructureerd uitgevoerd. Allereerst is gekeken in hoeverre in de verordening regels zijn gesteld met betrekking tot het uitvoeren van periodiek onderzoek. Daarbij gaat het erom dat er in verordening concreet wordt geregeld dat er periodiek gestructureerd doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd moet worden. Daarbij wordt ook ingegaan op de timing van de onderzoeken. Dat wil zeggen hoeveel onderzoeken worden er paar jaar uitgevoerd en in welk jaar is voor het eerst een onderzoek uitgevoerd. Dit is belangrijk om te onderzoeken omdat een gemeente bijvoorbeeld in één jaar zes onderzoeken kan uitvoeren en het volgende twee jaar geen. Deze onderzoeken geven dan over de gehele drie geen representatief beeld van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het moment dat de frequentie en de daaraan verwante timing van de onderzoeken beter is geregeld, heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om het college zich op hun verplichtingen te wijzen en het voorgeschreven aantal onderzoeken te eisen. Daarnaast is gekeken of de verordening regelt, dat de gemeenteraad de onderzoeksrapportages ter kennisgeving ontvangt. Ten derde is gekeken of in de verordening wordt bepaald, dat degene die de rekenkamerfunctie uitoefenen tijdig op de hoogte worden gesteld van de onderzoeken en zij tevens een afschrift van de onderzoeksrapportages ontvangen.

De verordening van de gemeente Enschede dient nader toegelicht te worden. De gemeente Enschede heeft besloten om de verordeningen die men op basis van art. 212 en 213a van de Gemeentewet moet vaststellen te integreren. In de verordening worden wel de gehanteerde definities van doelmatigheid en doeltreffendheid gegeven en er wordt ook gesteld dat het college verantwoordelijk is voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot de doeltreffendheid van beleid. Daarnaast wordt

aangegeven, dat het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en de jaarstukken over de voortgang van de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid bedoeld in art. 213a Gemeentewet rapporteert. Aangezien deze verordening beduidend afwijkt van de verordening van de andere Overijsselse gemeenten, neemt deze verordening bij de vergelijking met de andere verordening een bijzondere positie in.

3.3 Regels met betrekking tot de onderzoeksfrequentie

Analysemethode

In deze paragraaf zal ingegaan worden op de vraag in hoeverre de frequentie van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken in de gemeentelijke verordeningen geregeld worden. Deze analyse richt zich dus op lid 1 van art. 213a van de Gemeentewet.

Er zal gekeken worden wat er in de gemeentelijke verordeningen is geregeld met betrekking tot de onderzoeksfrequentie. Bij de analyse is met betrekking tot frequentie van het onderzoek onderscheid gemaakt in drie categorieën. Twee van deze categorieën richten zich op de vraag of er in de verordening concreet iets is geregeld met betrekking tot de onderzoeksfrequentie van de doelmatigheids- dan wel doeltreffendheidsonderzoeken. Het kan namelijk zijn, dat een gemeente in een verordening regelt, dat er per jaar minimaal drie doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd moeten worden, maar dat er verder niet gesproken wordt over het aantal doeltreffendheidsonderzoeken, die jaarlijks uitgevoerd moeten worden. Om die reden wordt er in de analyse onderscheid gemaakt tussen de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.

Daarnaast kan het zijn dat een gemeente ervoor kiest om alleen te regelen dat er jaarlijks onderzoek moet plaatsvinden, zonder daarbij specifiek in te gaan op het aantal doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken. Elk jaar moet er een onderzoeksplan worden aangeboden aan de raad, waarin planning van de onderzoeken wordt gepresenteerd. Een gemeente kan ervoor kiezen om te regelen, dat in het onderzoeksplan het aantal en soort onderzoek wordt vastgesteld.

Bevindingen

Deze paragraaf zal gebruikt worden om enigszins beknopt een weergave te geven van de regels die gesteld zijn in de onderzoeksverordening met betrekking tot de onderzoeksfrequentie van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.

Concreet aantal doelmatigheidsonderzoeken

Een gemeente kan ervoor kiezen om in de verordening vast te leggen dat er een concreet aantal doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd moet worden. Dit betekent dat de gemeenteraad erop kan toezien dat dit vastgestelde aantal onderzoeken jaarlijks uitgevoerd wordt. In tabel 3.1 is te zien welke gemeenten ervoor gekozen hebben om het aantal jaarlijks uit te voeren doelmatigheidsonderzoek en concreet te regelen in de verordening.

Tabel 3.1: Overzicht van gemeenten die het jaarlijks aantal doelmatigheidsonderzoeken concreet hebben geregeld

Gemeenten	Aantal
Hellendoorn	1
Olst-Wijhe	1
Ommen	1
Tubbergen	1
Twenterand	3
Zwartewaterland	1

In de tabel is te zien dat zes van de vijftientig Overijsselse gemeenten ervoor gekozen hebben om het aantal doelmatigheidsonderzoeken concreet vast te leggen in hun onderzoeksverordening.

De organisatie op doelmatigheid toetsen in een bepaald tijdsbestek

Een gemeente kan er ook voor kiezen om in de verordening vast te leggen dat alle gemeentelijke taken en organisatie-eenheden op hun doelmatigheid getoetst moeten worden in een bepaald tijdsbestek. Op dat moment is er dus niet vastgelegd hoeveel doelmatigheidsonderzoeken er jaarlijks moeten plaatsvinden. Het totaal aantal uit te voeren doelmatigheidsonderzoeken zou echter wel berekend kunnen worden. In tabel 3.2 is te zien welke gemeenten gekozen hebben om vast te leggen dat alle gemeentelijke taken en organisatie-eenheden in een bepaald tijdsbestek op hun doelmatigheid getoetst moeten worden.

Tabel 3.2: Overzicht van gemeenten die geregeld hebben dat de gehele gemeentelijke organisatie in een bepaald tijdsbestek op doelmatigheid getoetst moet worden.

Gemeenten	Tijdsbestek
Almelo	8 jaar
Borne	8 jaar
Deventer	4 jaar
Haaksbergen	8 jaar
Hardenberg	8 jaar
Hof van Twente	8 jaar
Kampen	8 jaar
Losser	4 jaar
Oldenzaal	8 jaar
Rijssen-Holten	8 jaar
Steenwijkerland	6 jaar
Wierden	8 jaar

In de tabel is te zien dat twaalf van de vijftientig gemeenten ervoor hebben gekozen op in hun verordening te regelen dat alle gemeentelijke taken en organisatie-eenheden in een bepaald tijdsbestek getoetst moeten worden.

Concreet aantal jaarlijks uit te voeren doeltreffendheidsonderzoeken

Een gemeente kan er ook voor kiezen om het jaarlijks uit te voeren doeltreffendheidsonderzoeken in de verordening vast te leggen. In tabel 3.3 is te zien welke gemeenten hiervoor hebben gekozen en welk aantal doeltreffendheidsonderzoeken er jaarlijks uitgevoerd moeten worden.

Tabel 3.3: Overzicht van gemeenten die het jaarlijks uit te voeren aantal doeltreffendheidsonderzoeken concreet hebben geregeld

Gemeenten	Aantal
Almelo	2
Borne	4
Haaksbergen	2
Hardenberg	2
Hellendoorn	1
Hof van Twente	1
Kampen	2
Losser	2
Olst-Wijhe	2
Ommen	1
Rijssen-Holten	1
Steenwijkerland	4
Tubbergen	1
Twenterand	2
Zwartewaterland	1

In de tabel is te zien dat vijftien van de vijftientig Overijsselse gemeenten ervoor hebben gekozen om het jaarlijks uit te voeren doeltreffendheidsonderzoeken vast te leggen de in de verordeningen. Het aantal loopt uiteen van één tot vier onderzoeken per jaar.

Programma's en paragrafen toetsen in een bepaald tijdbestek

Een gemeente kan er ook voor kiezen om alle beleidsprogramma's en paragrafen op hun doeltreffendheid te toetsen in een bepaald tijdbestek. Dit betekent dat het niet is vastgelegd hoeveel doeltreffendheidsonderzoeken jaarlijks dienen te plaats te vinden.

Tabel 3.5: Overzicht van gemeenten die geregeld hebben dat alle beleidprogramma's en paragrafen in een bepaald tijdbestek getoetst moeten worden.

Gemeenten	Tijdbestek
Deventer	4 jaar
Oldenzaal	8 jaar
Wierden	4 jaar

In de tabel is te zien dat drie van de van vijftientig gemeenten hebben ervoor gekozen om vast te leggen dat alle beleidsprogramma's en paragrafen in een bepaald tijdbestek op hun doeltreffendheid getoetst moeten worden. Het tijdbestek loopt uiteen van vier tot acht jaar.

Gemeente die het aantal onderzoeken vastleggen in het onderzoeksplan

De gemeenten die nog niet genoemd zijn hebben ervoor gekozen om het jaarlijks uit te voeren doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken jaarlijks vast te stellen in het onderzoeksplan dat de het college aan de raad aanbiedt. In tabel 3.6 is te zien welke gemeenten hiervoor gekozen hebben.

Tabel 3.6: Overzicht gemeenten die de onderzoeksfrequentie vaststellen in een jaarlijks op te stellen onderzoeksplan

Gemeenten
Dalfsen
Dinkelland
Hengelo
Raalte
Staphorst
Zwolle

In de tabel is te zien dat zes van de vijftientig gemeenten ervoor gekozen hebben om jaarlijks in het onderzoeksplan het aantal uit te voeren onderzoeken vast te leggen. Dit betekent dus dat niet duidelijk is hoeveel en welk type onderzoek er uitgevoerd gaat worden.

3.4 Uitbrengen van schriftelijk verslag aan de gemeenteraad

Deze paragraaf zal ingaan op de vraag in hoeverre in de verordeningen geregeld is dat de gemeenteraad een schriftelijk verslag van de onderzoeken dient te ontvangen. In lid 2 van art. 213a van de Gemeentewet staat beschreven, dat het college schriftelijk verslag van de onderzoeksresultaten uitbrengt naar de gemeenteraad.

In dit geval gaat het om een eenvoudige analyse. De enige opties zijn, dat het wel of niet geregeld is in de verordening. Uit de analyse is gebleken, dat in alle verordeningen (met uitzondering van Enschede) van de Overijsselse gemeenten is geregeld, dat de gemeenteraad een schriftelijk afschrift van de onderzoeksresultaten dient te ontvangen. De gemeente Enschede heeft overigens in lid 3 van artikel 20 vastgelegd dat in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en de jaarstukken gerapporteerd wordt over de voortgang van de onderzoeken die op basis van art. 213a van de Gemeentewet worden uitgevoerd.

3.5 Schriftelijk verslag van de onderzoekresultaten aan de rekenkamer

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de vraag, in hoeverre in de verordeningen is geregeld, dat de rekenkamerfunctie een schriftelijk afschrift krijgt van de onderzoeksresultaten. In lid 3 van art. 213a staat dat de rekenkamer(functie) net als de gemeenteraad een schriftelijk afschrift van de onderzoeksresultaten dient te ontvangen. Aangezien de rekenkamer(functie) tevens onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid, is het voor de rekenkamer(functie) belangrijk om te weten welke onderzoeken er door de gemeente worden en inmiddels zijn uitgevoerd. Ten eerste is de kans dat onderzoeken elkaar overlappen op dat moment

kleiner. Ten tweede kunnen de onderzoeksresultaten voor de rekenkamer(functie) belangrijke informatie en aanknopingspunten bieden met betrekking tot hun eigen geplande onderzoeken. Uit de analyse is gebleken dat slechts vijf van de vijftientig gemeenten in hun verordening vastleggen, dat de rekenkamerfunctie een schriftelijk afschrift van de onderzoeken dient te ontvangen. Het gaat om de gemeenten: Almelo, Deventer, Raalte, Staphorst en Zwolle. In de inleiding is reeds gemeld, dat in de modelverordening niet over de rekenkamerfunctie gesproken wordt. Dit neemt echter niet weg, dat in art. 213a van de Gemeentewet de verplichting staat om de rekenkamerfunctie een verslag van het onderzoek te geven.

3.6 Hoeveelheid concrete regels in de verordening

Nu uiteengezet is welke regels de gemeenten stellen met betrekking tot de drie categorieën is het mogelijk om een algemeen beeld te creëren waarbij duidelijk wordt gemaakt welke Overijsselse gemeenten veel dan wel weinig hebben vastgelegd in hun verordening. De gemeenten kunnen drie scores toegewezen krijgen. Aflopend zijn dat de scores veel, matig en weinig.

Het is duidelijk dat de gemeente Enschede een van de gemeenten is die weinig hebben vastgelegd in hun verordening. Met uitzondering van Enschede heeft elke gemeente aangegeven dat het onderzoek aan de gemeenteraad aangeboden moet worden. Bij het bepalen of een gemeente veel of weinig heeft geregeld in hun verordening wordt deze categorie om die reden buiten beschouwen gelaten. Dit betekent dat de regels omtrent het aantal doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken en of is vastgelegd dat de rekenkamer een afschrift van de onderzoeken dient te krijgen, leidend zijn. Dit geeft het volgende overzicht.

Tabel 3.7: Hoeveelheid concrete regels die zijn vastgelegd in de verordening

Gemeenten	Vastgelegd in de verordening
Almelo	Veel
Borne	Matig
Dalfsen	Weinig
Deventer	Veel
Dinkelland	Weinig
Enschede	Weinig
Haaksbergen	Matig
Hardenberg	Matig
Hellendoorn	Veel
Hengelo	Weinig
Hof van Twente	Matig
Kampen	Matig
Losser	Matig
Oldenzaal	Matig
Olst-Wijhe	Veel
Ommen	Veel
Raalte	Matig
Rijssen-Holten	Matig
Staphorst	Matig
Steenwijkerland	Matig
Tubbergen	Veel
Twenterand	Veel
Wierden	Matig
Zwartewaterland	Veel
Zwolle	Matig

3.7 Conclusie

De bevindingen die opgedaan zijn in dit hoofdstuk staan toe om enkele conclusies te trekken.

Allereerst is gebleken dat zes van de vijftintig gemeenten ervoor hebben gekozen om niet vooraf het aantal uit te voeren doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek in de verordening vast te leggen. Die gemeenten hebben er voor gekozen om het aantal doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken af te laten hangen van het jaarlijks op te stellen onderzoeksplan. Ook valt uit de analyse te concluderen dat twaalf van de vijftintig gemeente geregeld hebben dat de gehele gemeentelijk organisatie en alle gemeentelijke taken in een bepaald tijdsbestek op hun doelmatigheid getoetst moeten worden. Drie van de vijftintig Overijsselse gemeente hebben ervoor gekozen de doeltreffendheid van alle beleidsprogramma's en paragrafen in een bepaald tijdsbestek te onderzoeken. Daarnaast is gebleken, dat alle Overijsselse gemeenten in hun verordening hebben vastgelegd dat de gemeenteraad een afschrift van de onderzoeken dient te krijgen. Echter is ook gebleken dat slechts vijf van de vijftintig gemeenten ervoor hebben gekozen om de in verordening vast te leggen, dat de rekenkamerfunctie een afschrift van de onderzoeken dient te krijgen.

Uit het hierboven genoemde blijkt dat niet alle verplichtingen van art. 213a van de Gemeentewet in de gemeentelijke verordeningen worden gewaarborgd. Het artikel schrijft periodiek onderzoek voor naar

het door het college gevoerde bestuur. De verordening is een instrument voor de raad om het college, indien nodig, te dwingen om het vastgelgde aantal onderzoeken uit te voeren op het moment dat het college in gebreke blijft. Echter op het moment dat in de verordening niet het aantal onderzoeken wordt geregeld, lijkt de onderzoeksplicht enigszins een vrijblijvend karakter te krijgen. De gemeenteraad zou namelijk aan de vastgestelde jaarlijks uit te voeren onderzoeken het college ter verantwoording kunnen roepen. Daarnaast is bij weinig gemeenten geregeld dat de rekenkamerfunctie een afschrift van de onderzoeken dient te krijgen. Dit terwijl deze onderzoeken de rekenkamerfunctie belangrijke informatie kan geven, om eventueel zelfstandig tot een onderzoek te komen. De onderzoeksplicht is ingesteld om de controle op het gevoerde bestuur te vergroten. De door de raad op te stellen verordening is een belangrijk instrument bij het vormgeven van deze onderzoeksplicht. Op basis van de verordening kan de gemeenteraad het college verantwoording laten afleggen. Regels waarin staat dat er een bepaald aantal onderzoeken per jaar uitgevoerd moet worden, bieden geen garantie dat de gehele gemeentelijke organisatie op haar doelmatigheid wordt getoetst en dat al het gevoerde beleid op haar doeltreffendheid wordt getoetst. Het risico is aanwezig dat vooral onderzoeken worden uitgevoerd op gebieden waarvan het college weet dat de uitkomsten positief zullen zijn. Een deel van gemeenten heeft vastgelegd dat alle beleidsprogramma's en alle organisatieonderdelen onderzocht worden. Echter wordt niet gespecificeerd welk organisatieonderdeel of welk beleidsprogramma op welk moment onderzocht wordt. Ook op dit punt kan geconcludeerd worden dat het voor de gemeenteraad moeilijk is om controle uit te oefenen doordat de opgestelde regels niet concreet genoeg zijn.

Hoofdstuk 4: De uitvoering van de onderzoeksplicht

4.1 Inleiding

Dit gedeelte zal gebruikt worden om antwoord te geven op de tweede deelvraag van het onderzoek. Dit is de deelvraag: In hoeverre voert het college de onderzoeken uit op de manier die de gemeenteraad heeft vastgesteld in de verordening? De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het opstellen van regels omtrent het uitvoeren van de onderzoeksplicht. De gemeenteraad kan deze regels wel opstellen, maar dit betekent nog niet dat het vanzelfsprekend is dat de onderzoeken geheel volgens deze opgestelde regels worden uitgevoerd.

Alle gemeenten hebben een verordening waarin staat, dat het college van Burgermeester en Wethouders het gevoerde beleid op zijn doelmatigheid en doeltreffendheid dient te onderzoeken. Met betrekking tot de onderzoeksfrequentie hebben alle gemeenten bepaald, dat op zijn minst jaarlijks onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid dient plaats te vinden. Om die reden zou op basis van de vastgestelde verordeningen elke gemeente reeds over afgeronde onderzoeken moeten beschikken. Daarom begint de beantwoording van de tweede deelvraag met een inventarisatie van de afgeronde onderzoeken.

Verzameling van de onderzoeken

Bij het vinden van de uitgevoerde onderzoeken is allereerst op de gemeentelijke websites gekeken. De enige gemeente die een onderzoek op Internet heeft gezet, is de gemeente Deventer. Met alle gemeenten is vervolgens per mail en telefoon contact opgenomen met de verantwoordelijke medewerkers. Een deel van de gemeenten was erg meewerkend en verleende volledige medewerking bij het verstrekken van de onderzoeken. Sommige gemeenten toonden zich echter minder meewerkend bij het verstrekken van de onderzoeken. Daarbij werd dan aangegeven, dat de onderzoeken privacygevoelige informatie bevatten of dat het interne documenten betrof. De gemeente Deventer bijvoorbeeld wou de onderzoeken niet sturen, aangezien sommige onderzoeken nog niet door het college waren vastgesteld. In overleg is echter besloten dat ik op een kantoor van de gemeente Deventer de onderzoeken mocht analyseren.

Naar twee gemeenten is een brief gestuurd, die gericht was aan het college van Burgermeester en Wethouders, met daarin een verzoek om de onderzoeken alsnog te verstrekken. Het gaat hier om de gemeenten Dinkelland en Losser. In die brief is aangegeven dat de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) gemeenten verplicht om informatie op aanvraag te verstrekken. De gemeente Losser heeft vervolgens het onderzoeksrapport binnen enkele dagen gestuurd. De reactie van de gemeente Dinkelland liet echter langer op zich wachten. De gemeente Dinkelland stuurde na twee weken een brief met daarin de opmerking dat het onderzoek waar ik op doelde niet in het kader van art. 213a van de Gemeentewet is uitgevoerd. Derhalve vonden zij het niet nodig het onderzoeksrapport te sturen. Dit

neemt echter niets weg van de openbaarheid van het document. Omdat het onderzoek zich echter beperkt tot de 213a-onderzoeken is gekozen om geen verdere actie te ondernemen.

4.2 Inventarisatie van de onderzoeken

In deze paragraaf zullen de afgeronde onderzoeken, op basis van de onderzoeksplicht gesteld in art. 213a van de Gemeentewet, worden geïnventariseerd. Bij het inventariseren van de onderzoeken is contact opgenomen met alle Overijsselse gemeenten. Daarbij bleek opvallend genoeg dat veel Overijsselse gemeenten nog niet over afgeronde onderzoeken beschikken. Daarbij bleek dat sommige gemeenten bezig zijn met het opstarten van de onderzoeken. Sommige beleidsambtenaren gaven echter ook aan dat er binnen hun organisatie helemaal geen aandacht uitgaat naar de door de raad opgestelde onderzoeksverordening. Het is bijzonder te noemen dat een gemeenteraad een verordening opstelt waar vervolgens niets mee gedaan wordt.

Opmerkelijk genoeg is gebleken dat maar dertien van de vijftientig gemeenten over afgeronde onderzoeken beschikken in het kader van art. 213a van de Gemeentewet. Dit is ver onder het landelijke gemiddelde. In een onderzoek van Hoffman Krul en Partners uit 2005 blijkt dat bijna drie kwart van alle Nederlandse gemeenten één onderzoek had afgerond (Stuivenwold, Bakker en Ronda, 2005: 27) .

Er zijn echter ook enkele gemeenten die wel onderzoek doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur, maar niet in het kader van art. 213a van de Gemeentewet. Zo vindt er bij de gemeente Wierden bijvoorbeeld op ad hoc basis onderzoek plaats naar de doelmatigheid van de organisatie en doen zij elke raadsperiode onderzoek naar de behaalde beleidsdoelen. Dit komt overeen met hetgeen Lindelauf in zijn drieluik aangeeft. Hij gaf in 2003 al aan, dat er binnen de Nederlandse gemeenten hooguit op ad hoc basis doelmatigheids en/of doeltreffendheidsonderzoeken plaatsvinden. Hij twijfelde dan ook of de invoering van art. 213a van de Gemeentewet ervoor zou zorgen, dat doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek een structurele inbedding krijgt (Lindelauf, 2003: 302). De gemeente Wierden heeft bijvoorbeeld expliciet gesteld, dat eerst de gemeentelijke reorganisatie wordt afgewacht, alvorens met het opstarten van de onderzoeken te beginnen.

Na de inventarisatie bleek dat een meerderheid van de gemeenten nog niet over afgeronde 213a-onderzoeken beschikken. Het gaat om de gemeenten: Almelo, Borne, Dinkelland, Hof van Twente, Kampen, Oldenzaal, Ommen, Raalte, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden en Zwartewaterland.

Deze gemeenten zullen bij de verdere beoordeling van de kwaliteit van uitvoering van de onderzoeksplicht en de kwaliteit van de onderzoeksrapporten niet meer in het onderzoek naar voren komen. Dit betekent voor de beantwoording van deze en volgende deelvraag nog vijftien gemeenten overblijven. In figuur 4.1 wordt een schematisch overzicht gegeven van de inventarisatie van de afgeronde onderzoeken.

Tabel 4.1: Gemeenten met 213a-onderzoek

Gemeenten
Dalfsen
Deventer
Enschede
Haaksbergen
Hardenberg
Hellendoorn
Hengelo
Losser
Olst-Wijhe
Rijssen-Holten
Staphorst
Zwolle

Tabel 4.2 Gemeenten zonder 213a onderzoek

Gemeenten
Almelo
Borne
Dinkelland
Hof van Twente
Kampen
Oldenzaal
Ommen
Raalte
Steenwijkerland
Tubbergen
Twenterand
Wierden
Zwartewaterland

Zoals eerder gesteld zijn er echter ook enkele gemeenten die in het verleden doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoeken hebben uitgevoerd, die in niet in het kader van art. 213a van de Gemeentewet zijn gedaan. Het gaat hier om de gemeenten: Wierden, Hellendoorn, Borne en Dinkelland. De gemeente Dinkelland heeft bijvoorbeeld vorig jaar een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd met de brandweer als onderwerp. Dit onderzoek is echter niet in kader van art 213a van de Gemeentewet uitgevoerd. Daarnaast heeft bijvoorbeeld de gemeente Hellendoorn voor de invoering van de art. 213a van de Gemeentewet al vier doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd.

De gemeente Wierden voert na elke raadsperiode onderzoek uit naar bereikte effecten van het gevoerde beleid. Deze onderzoeken kunnen als doeltreffendheidsonderzoek bestempeld worden. Daarnaast heeft ook de gemeente Borne in het verleden doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd, die niet in het kader van art. 213 van de Gemeentewet vallen.

4.3 Uitvoering van de verordeningen

Om een oordeel te kunnen geven over de uitvoering van de onderzoeken, is ervoor gekozen dit te bepalen aan de hand van vijf indicatoren. Deze indicatoren zijn: het aantal doelmatigheidsonderzoeken, het aantal doeltreffendheidsonderzoeken, de eindrapportages en of de onderzoeken aan gemeenteraad en de rekenkamerfunctie worden aangeboden. Voor deze indicatoren is gekozen, omdat met betrekking tot deze indicatoren de meest concrete plichten, voor het college van Burgermeester en Wethouders, in de verordeningen staan opgesteld.

4.3.1 *Het aantal doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken*

In de meeste verordeningen van de gemeenten, die over afgeronde onderzoeken beschikken, is het aantal uit te voeren doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken geregeld. Om die reden is het interessant om in beeld te brengen hoeveel en welk type onderzoek de gemeenten uitvoeren.

Bij het indelen van het type onderzoek is in dit geval gekozen om de titel van het onderzoek leidend te laten zijn. In het volgende hoofdstuk zal beoordeeld worden of bijvoorbeeld een onderzoek dat de doeltreffendheid van beleid beoogd te onderzoeken dit ook daadwerkelijk doet. Sommige gemeenten hebben gekozen om het uitvoeren van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek te combineren. Vervolgens is er dan er één onderzoeksrapport gepubliceerd. Om die reden kan het zijn, dat het aantal uitgevoerde onderzoeken hoger ligt dan het aantal onderzoeksrapporten.

Tabel 4.2: Het aantal afgeronde onderzoeken en onderzoeksrapporten

Gemeenten	Doelmatigheids-onderzoeken	Doeltreffendheids-onderzoeken	Aantal rapporten
Dalfsen	1	0	0
Deventer	3	1	3
Enschede	3	1	3
Haaksbergen	1	2	3
Hardenberg	2	0	2
Hellendoorn	2	1	2
Hengelo	2	1	3
Losser	1	0	1
Olst-Wijhe	1	0	1
Rijssen-Holten	1	1	1
Staphorst	2	2	2
Zwolle	6	6	6
Totaal	25	14	27
Percentage	64 %	36 %	100 %

Het valt op dat door de Overijsselse gemeenten vooral doelmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd. De gemeente Haaksbergen, Rijssen-Holten, Staphorst en Zwolle zijn de enige gemeenten die naast doelmatigheidsonderzoek ook doeltreffendheidsonderzoek hebben uitgevoerd. Dit verschilt deels van het onderzoek uitgevoerd onder alle Nederlandse gemeenten. Uit dat onderzoek is gebleken dat 83% van de Nederlandse gemeenten vooral doelmatigheidsonderzoeken uitvoert (Bestuursacademie, 2006: 13). Daarnaast moet aangegeven worden dat de gemeente Dalfsen zegt een onderzoek te hebben uitgevoerd, maar dat er hier nooit een rapport van is geschreven. Zij geven aan dat de uitkomsten van dit onderzoek zijn gebruikt bij een discussie met betrekking tot de organisatieontwikkeling. Het aantal onderzoeksrapporten dat in het volgende hoofdstuk beoordeeld zal worden is dan ook zeventwintig terwijl er achtentwintig onderzoeken zijn uitgevoerd.

4.3.2 Timing van de onderzoeken

Naast de vraag of de Overijsselse gemeenten de onderzoeken uitvoeren als geregeld in de verordening, is het interessant om te kijken wanneer de verschillende gemeenten de onderzoeken uitvoeren. Het zou zo kunnen zijn dat een gemeente in 2004 en 2005 een aantal onderzoeken heeft uitgevoerd, maar er daarna geen aandacht besteed aan de onderzoeksplicht. Hieronder zal kort uiteengezet worden op welk moment de verschillende onderzoeken zijn afgerond.

Tabel 4.3: Timing van de onderzoeken

Gemeenten	2005	2006	2007	Totaal
Dalfsen	0	1	0	1
Deventer	0	0	3	3
Enschede	1	2	0	3
Haaksbergen	0	3	0	3
Hardenberg	1	1	0	2
Hellendoorn	1	1	0	2
Hengelo	1	1	1	3
Losser	1	0	0	1
Olst-Wijhe	1	0	0	1
Rijssen-Holten	0	0	1	1
Staphorst	0	2	0	2
Zwolle	2	3	1	6
Totaal	8	14	6	28
Percentage	29	50	21	100

Tabel 4.4: Jaar van inwerking treden verordeningen

Gemeenten	Verordening in werking
Dalfsen	2004
Deventer	2004
Enschede	2003
Haaksbergen	2003
Hardenberg	2004
Hellendoorn	2003
Hengelo	2004
Losser	2004
Olst-Wijhe	2005
Rijssen-Holten	2003
Staphorst	2005
Zwolle	2004

Artikel 213a is in 2002 al in de Gemeentewet ingevoerd. In eerste instantie moesten alle gemeenten 7 maart 2003 de verordening hebben vastgesteld. Eerder in het rapport is ook al aangegeven, dat er echter gebruik gemaakt kon worden van een jaar uitstel. Van deze mogelijkheid tot uitstel hebben dan ook veel gemeenten gebruik gemaakt. Het valt dan ook op dat geen van de gemeenten een onderzoek voor 2005 heeft afgerond. Op het moment dat in het jaar 2004 onderzoeken worden ingesteld, mag verwacht worden dat in 2005 de eerste rapporten zijn afgerond. Dit houdt in dat vijf gemeenten te laat zijn gestart met het uitvoeren van de onderzoeken.

Daarnaast is het interessant om te bekijken of de gemeenten het aantal onderzoeken uitvoeren als geregeld in de verordening. De gemeenten Dalfsen, Hengelo, Staphort en Zwolle verwijzen in hun verordening, met betrekking tot frequentie, tot het jaarlijks op te stellen onderzoeksplan. Hierdoor kan alleen gezegd worden, dat Dalfsen niet voldoet aan hetgeen zij geregeld hebben in hun verordening, aangezien hun enige onderzoek in 2006 is uitgevoerd.

Met betrekking tot de gemeente Deventer is het ook mogelijk om een conclusie te trekken. In de verordening is namelijk geregeld dat de doelmatigheid van de gehele organisatie en de doelmatigheid

van alle beleidsprogramma's in vier jaar getoetst moeten worden. Echter mag men er dan vanuit gaan dat dit enigszins evenredig over de jaren verdeeld wordt. Nu valt op dat alle onderzoeken in 2007 zijn afgerond. Gemiddeld is dat één onderzoek per jaar. Ervan uitgaande dat de gemeente Deventer meer dan vier organisatieonderdelen en beleidsprogramma's heeft, kan geconcludeerd worden dat de gemeente Deventer minder onderzoeken heeft afgerond dan is vastgelegd in de verordening. Geconcludeerd kan worden dat Deventer in dit geval niet alle organisatieonderdelen en beleidsprogramma's in het tijdsbestek van vier jaar toetst.

Het valt op dat gemeenten Zwolle en Hengelo als enige gemeenten een structuur lijken te hebben bij het uitvoeren en afronden van de onderzoeken. Opvallend genoeg is dat deze gemeenten in hun verordening niet concreet het jaarlijks aantal uit te voeren onderzoeken hebben geregeld. Zij zijn ook de enige gemeenten die elk jaar minstens één onderzoek hebben uitgevoerd.

4.3.3 Eindrapportage

In de verordeningen staat geregeld, dat van elk onderzoek een schriftelijke rapportage moet worden gedaan. Bij de dataverzameling is gebleken dat van de gemeenten die over een afgerond onderzoek beschikken alleen de gemeente Dalfsen het onderzoek niet heeft vastgelegd in een rapport. De uitkomsten van het onderzoek dat de gemeente Dalfsen heeft uitgevoerd zijn ingebracht in een discussie over de organisatieontwikkeling.

4.3.4 Onderzoeksrapport aangeboden aan de gemeenteraad en rekenkamerfunctie

In elke verordening (met uitzondering van de gemeente Enschede) staat geregeld dat de het college van Burgermeester en Wethouders verplicht is de onderzoeksrapporten aan de gemeenteraad aan te bieden. Daarnaast is het college ook wettelijk verplicht om de onderzoeksrapporten aan de rekenkamerfunctie van de desbetreffende gemeente aan te bieden.

In hoofdstuk 3 is gebleken dat vijf Overijsselse gemeenten in hun verordening hebben vastgelegd dat de onderzoeksrapporten aan de rekenkamer aangeboden moeten worden. Er is echter ook al aangegeven dat in art. 213a van de Gemeentewet is opgenomen dat het college verplicht is de onderzoeken aan te bieden.

Om te onderzoeken of de verschillende rekenkamers van de Overijsselse gemeente de 213a-onderzoeken in hun bezit krijgen, is contact opgenomen met één of meer personen van de desbetreffende rekenkamers. Uit deze analyse is gebleken de gemeenten Dalfsen, Hardenberg en Olst-Wijhe hun onderzoek niet aan hun rekenkamer hebben aangeboden.

Tabel 4.5: Aanbieden onderzoeksrapporten

Gemeenten	Aangeboden aan gemeenteraad	Aangeboden aan rekenkamerfunctie
Dalfsen	Nee	Nee
Deventer	Ja	Ja
Enschede	Ja	Ja
Haaksbergen	Ja	Ja
Hardenberg	Nee	Nee
Hellendoorn	Ja	Ja
Hengelo	Ja	Ja
Losser	Ja	Ja
Olst-Wijhe	Nee	Nee
Rijssen-Holten	Ja	Ja
Staphorst	Ja	Ja
Zwolle	Ja	Ja

4.4 De gekozen onderzoeksonderwerpen

De gemeenten zijn vrij in het kiezen van de onderzoeksontwerpen. Een belangrijk voorwaarde van het nut en kwaliteit van een doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek is de onderwerpkeuze. Het is niet moeilijk om een onderwerp te kiezen dat niet gevoelig ligt of dat weinig zegt over het daadwerkelijk gevoerde bestuur en de doelmatigheid en/of doeltreffendheid ervan. In het geval van de Overijsselse gemeenten kan geconcludeerd worden dat in de meeste gevallen de onderzoeksonderwerpen relevant zijn. De gemeente Deventer onderzoek heeft bijvoorbeeld het gevoerde parkeerbeleid onderzocht. De gemeenten Staphorst en Hardenberg hebben bijvoorbeeld beide het beleid omtrent het leerlingenvervoer onderzocht. Er zijn echter ook voorbeelden waarbij onderzoek wordt gedaan dat niet een direct gevolg is van bepaalde beleidskeuzes van het college. Zo doen de gemeenten Hellendoorn en Hengelo onderzoek naar afhandeling van brieven. Een dergelijk onderzoek kan wel belangrijke conclusies bevatten. Echter zal een eventueel negatief onderzoeksresultaat moeilijk te herleiden zijn naar het gevoerde bestuur van het college van Burgermeester en Wethouders en zegt het weinig over de doelmatigheid en doeltreffendheid ervan. In het algemeen kiezen de Overijsselse gemeenten relevante onderzoeksontwerpen. De hiervoor genoemde voorbeelden geven echter ook aan dat er uitzonderingen bestaan met minder relevante onderwerpen

4.5 De verordeningen in relatie tot de uitvoering van de onderzoeksplicht

Hieronder zal gekeken worden of er een relatie bestaat tussen de mate waarin er in de verordeningen concrete regels zijn gesteld en de uitvoering van de onderzoeksplicht. Op deze manier kan ook onderzocht worden het of het opstellen van concretere regels gebruikt kan worden om de uitvoering van de onderzoeksplicht te verbeteren.

Analyse

In tabel 4.5 is nog een overzicht gegeven van de gemeenten en hoeveel zij regelen in hun verordening. In eerste instantie valt op dat de gemeenten Dinkelland, Raalte en Dalfsen weinig hebben geregeld in de verordening en ook niet over een onderzoeksrapport beschikken. Daarnaast zijn er ook gemeenten die veel geregeld hebben in hun verordening maar niet beschikken over een onderzoeksrapport. Het gaat om de gemeenten Almelo, Tubbergen, Twenterand, Zwartewaterland en Ommen. In tabel 4.6 is de relatie te zien tussen de hoeveelheid regels in de verordening en het gemiddeld aantal uitgevoerde onderzoeken. Uit deze eerste analyse blijkt dat er een negatief verband is tussen de hoeveelheid concrete regels die in de verordening staan en de uitvoering van de onderzoeksplicht. Daarbij valt op dat de gemeenten Zwolle en Hengelo een matige hoeveelheid concrete regels hebben opgesteld, maar wel (in vergelijking tot de andere gemeenten) de onderzoeksplicht goed uitvoeren.

Tabel 4.5: Hoeveelheid concrete regels vastgelegd in de verordening

Gemeenten	Geregeld in de verordening
Almelo	Veel
Borne	Matig
Dalfsen	Weinig
Deventer	Veel
Dinkelland	Weinig
Enschede	Weinig
Haaksbergen	Matig
Hardenberg	Matig
Hellendoorn	Veel
Hengelo	Weinig
Hof van Twente	Matig
Kampen	Matig
Losser	Matig
Oldenzaal	Matig
Olst-Wijhe	Veel
Ommen	Veel
Raalte	Matig
Rijssen-Holten	Matig
Staphorst	Matig
Steenwijkerland	Matig
Tubbergen	Veel
Twenterand	Veel
Wierden	Matig
Zwartewaterland	Veel
Zwolle	Matig

Tabel 4.6: Het gemiddeld aantal onderzoeken in relatie tot de hoeveelheid regels in de verordening

Verordening	Gem. aantal onderzoeken
Weinig	1,75
Matig	1,15
Veel	0,75

4.6 Conclusie

Ten aanzien van de verordeningen blijkt dat de meeste Overijsselse gemeenten de onderzoeksplicht niet uitvoeren als geregeld in hun eigen verordening. Met name het aantal onderzoeken dat de verordening voorschrijft wordt vaak niet gehaald. Dertien van de vijftientig Overijsselse gemeenten heeft zelfs nog niet één onderzoek als geregeld in hun eigen verordening. De gemeente Dalfsen heeft daarnaast wel een onderzoek uitgevoerd, maar heeft daar geen rapport van gemaakt. Het is ook gebleken dat het uitvoeren van doelmatigheidsonderzoek meestal de voorkeur geniet. Er zijn dan ook veruit minder doeltreffendheidsonderzoeken uitgevoerd dan de gemeenten verplicht zijn op basis van de verordening. Een positief punt is dat maar één van de gemeenten, die een onderzoek hebben uitgevoerd, geen eindrapportage heeft gemaakt van het uitgevoerde onderzoek. Daarnaast is ook gebleken dat bij het kiezen van de onderzoeksonderwerpen in de meeste gevallen wordt gekozen voor een relevant onderwerp.

Er kan echter gezegd worden dat de colleges de onderzoeksplicht nadrukkelijker moeten internaliseren in het beleidsproces. Het blijkt dat colleges in de meeste gevallen in gebreke blijven in de uitvoering van de onderzoeksplicht op basis van de artikel 213a van de Gemeentewet. Niet alleen de colleges maar ook de gemeenteraden zullen actiever moeten worden. Met de verordening hebben zij namelijk een instrument in handen waarmee zij de colleges ter verantwoording kunnen roepen en kunnen dwingen bepaalde stappen te nemen. Dit betekent dat de gemeenteraden veel aandacht moeten besteden aan de invulling van de verordening, maar ook aan het toezien op de uitvoering van de verordening.

Hoofdstuk 5: Analyse van de onderzoeken

5.1 Inleiding

In de eerdere hoofdstukken is aandacht besteed aan de kwaliteit van de verordening en de uitvoering daarvan. Dit hoofdstuk zal zich richten het op primaire product van de onderzoeksplicht; namelijk de onderzoeksrapporten zelf.

In dit hoofdstuk zal het analysekader, dat uiteengezet is in paragraaf 2.4, gebruikt worden om de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeken te bepalen. Het analysekader bevat analysecriteria met de minimale vereisten van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek. Binnen de analysecriteria wordt onderscheid gemaakt tussen primaire en secundaire criteria. Voor de duidelijkheid wordt tevens onderscheid gemaakt tussen algemene criteria, criteria uitsluitend met betrekking tot doelmatigheidsonderzoek en criteria uitsluitend met betrekking tot doeltreffendheidsonderzoek.

Onderscheid doelmatigheidsonderzoeken

In hoofdstuk twee is al aangegeven dat de doelmatigheid van beleid op twee manieren onderzocht kan worden. Daarbij kan er dus een onderscheid gemaakt worden tussen de doelmatigheid van de beleidsprestaties en de doelmatigheid van de beleidseffecten. Bij de analyse van de doelmatigheidsonderzoeken is gebleken dat bij alle doelmatigheidsonderzoeken getracht werd om de doelmatigheid van de beleidsprestaties te meten.

Het bepalen van de doelmatigheid van de beleidseffecten is een stap verder dan het meten van de doeltreffendheid van het gevoerde beleid. Daarnaast is de definitie gehanteerd door Hoogerwerf en Zoutendijk niet zeer gebruikelijk. Om deze redenen is het ook niet geheel vreemd, dat geen van de gemeenten onderzoek heeft gedaan naar doelmatigheid van de beleidseffecten.

Audits en het gebruik van het INK-model

Opvallend is dat veel onderzoeken niet een duidelijke opzet van een doelmatigheids- en/of doeltreffendheidsonderzoek kennen. Bij alle onderzoeken van de gemeente Zwolle wordt bijvoorbeeld gesproken over een eenheidsdoorlichting door middel van het model van het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK). Het INK-model is een door organisaties vaak gebruikt om zelfevaluaties uit te voeren. In het INK-model zelf wordt beschreven, dat het bij het gebruik van het INK-model gaat om een preventieve doorlichting. Opvallend genoeg kan een doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek alleen ex post plaatsvinden. Het gaat bij doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken namelijk om een waardering van behaalde resultaten.

Er wordt in het geval van het gebruik van het INK-model ook vaak gesproken over audits. De brede definitie van audit is onderzoek naar de bedrijfsorganisatie. Het uitvoeren van deze audits brengt geen duidelijk onderzoeksmethodiek met zich mee. Veel van de onderzoeken, die tevens audits worden genoemd, richten zich op het proces en niet op de resultaten van het gevoerde beleid.

5.2 Analyse

Zoals gesteld, worden de onderzoeken geanalyseerd door middel van het opgestelde analysekader. Bij elk onderzoek afzonderlijk wordt het analysekader gebruikt om de onderzoeken op hun kwaliteit te beoordelen. Hieronder is het overzicht van de analyse weergegeven. In bijlage 4 is een uitgebreid overzicht van de analyse van de onderzoeken te vinden. In het volgende stuk is ervoor gekozen, om de belangrijkste punten met betrekking tot de analyse van de onderzoeken, te noemen en toe te lichten. Het is belangrijk om aan te geven dat tijdens de analyse een deel van de onderzoeken die eerder als doeltreffendheidsonderzoeken werden getypeerd uiteindelijk een doelmatigheidsonderzoek bleken. Hierdoor is het aantal doeltreffendheidsonderzoeken lager dan in tabel 4.2 is aangegeven. Daarnaast is het zo dat in enkele onderzoeken zowel doelmatigheids- als doeltreffendheidsonderzoek werd gedaan. Hierdoor is het totaal aantal geanalyseerde onderzoeken hoger dan het aantal rapporten. Deze zijn dan op de criteria met betrekking tot doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek apart geanalyseerd.

Bevindingen

De bevindingen van de analyse van de onderzoeken zullen uiteen gezet worden in de volgorde van het analysekader. Per criterium zullen dan de meest belangrijke bevindingen in hoofdlijnen worden uitgelicht.

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening

In de meeste verordeningen staat dat het onderzoeksrapport ten minste een analyse van de onderzoeksresultaten moet bevatten en indien nodig aanbevelingen. Eén rapport voldoet niet aan dit criterium. Het rapport van de gemeente Olst-Wijhe bevat geen analyse van de onderzoeksresultaten en ook geen aanbevelingen. Daarnaast is al aangegeven dat de gemeente Enschede weinig heeft geregeld in hun verordening met betrekking tot de onderzoeksrapportages. Dit geldt ook voor de gemeente Zwolle. Aangezien er geen duidelijke regels zijn gesteld in de verordening, kunnen de onderzoeken niet getoetst worden aan deze regels.

Hoewel de gemeenten Zwolle en Enschede geen regels stellen met betrekking tot de rapportages, bevatten de verschillende rapportages van deze gemeenten zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen. Deze in totaal acht rapporten vielen bij dit criterium echter buiten de beoordeling.

- Doel van het onderzoek

Uit de analyse is gebleken, dat in vijf van de zevenentwintig onderzoeksrapporten het doel van het onderzoek zeer onduidelijk was. Voor beide rapporten van de gemeente Hardenberg geldt dat er

voornamelijk rechtmatigheidstoetsen uitgevoerd werden en dat zijdelings aandacht werd besteed aan het onderzoeken van doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid.

In een onderzoeksrapport van de gemeente Staphorst wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de positie van de organisatie bepaald wordt aan de hand van een toetsingskader. Echter wordt daarbij geen duidelijk verband gelegd tussen doelmatigheid en/of doeltreffendheid van beleid.

Daarnaast wordt in het onderzoeksrapport van gemeente Olst-Wijhe het doel van het onderzoek helemaal niet weergegeven.

Verder is het opvallend dat in twaalf van de zevenentwintig onderzoeksrapporten het doel van het onderzoek niet geheel duidelijk was. Zo wordt in alle onderzoeksrapporten van de gemeente Zwolle gesteld dat het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid van voorwaarden voor doelmatig en doeltreffend handelende eenheid te onderzoeken. Hier wordt dus wel naar doelmatigheid en doeltreffendheid van de organisatie verwezen, zonder daarbij concreet de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid te onderzoeken.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Uit de analyse is gekomen dat alleen in de twee onderzoeksrapporten van de gemeente Hardenberg geen omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject kent. Daarnaast is gebleken dat in vijf onderzoeksrapporten het onderzoeksobject beperkt wordt omschreven en afgebakend.

In het rapport van de gemeente Enschede waar de doelmatigheid van de uitvoering van de WOZ wordt onderzocht, wordt bijvoorbeeld vrij beperkt ingegaan wat onder de uitvoering van de WOZ verstaan moet worden binnen het onderzoek.

In het rapport van de gemeente Olst-Wijhe wordt bijvoorbeeld wel het onderzoeksobject beschreven (hetzij beperkt), maar wordt er verder niet ingegaan op welke onderdelen wel en niet binnen het onderzoek vallen. De onderzoeken van de gemeente Deventer scoren op dit onderzoek echter de volledige score.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Opvallend genoeg bevat niet elk onderzoeksrapport een duidelijke omschrijving van de beleidsdoelen. Indien men duidelijk conclusies wil kunnen trekken met betrekking tot de doelmatigheid en/of doeltreffendheid, zullen de beleidsdoelen duidelijk beschreven moeten zijn.

In een rapport van de gemeente Haaksbergen werd getracht om de doeltreffendheid van een bepaald beleid te bepalen. Dit bleek echter een uitzondering, want de andere twee onderzoeken van Haaksbergen hebben de maximale score op dit criterium. Tijdens het onderzoek kwam de onderzoeker er echter achter, dat er nog geen duidelijk beleid op dat punt geformuleerd was. Een ander voorbeeld laat zich onder andere zien in een onderzoeksrapport van de gemeente Deventer, waar wel wordt verwezen naar beleidsdocumenten zonder de beleidsdoelen te beschrijven.

Tabel 5.1: Scores algemene criteria

Score	0	1	2	Buiten beoordeling	Totaal aantal rapporten
Regels in de verordening	1	0	18	8	27
Doel van het onderzoek	5	12	10	-	27
Omschrijving onderzoeksobject	2	5	20	-	27
Omschrijving beleidsdoelen	8	9	10	-	27

Conclusie

Uit de analyse is gebleken, dat één onderzoeksrapport niet voldoet aan de regels die gesteld zijn de in de verordening. Ook is gebleken dat in een groot deel van de uitgevoerde onderzoeken het doel duidelijk geformuleerd werd in het onderzoeksrapport. In sommige gevallen werd in de inleiding van het rapport gesproken over een doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek en vervolgens werd alleen aandacht besteed aan de doelmatigheid. Er is echter wel duidelijk naar voren gekomen dat in ongeveer 80% procent van de onderzoeksrapporten het onderzoeksobject wel duidelijk werd omschreven en afgebakend. Veel van deze rapporten bevatten een aparte paragraaf waarin expliciet aandacht werd besteed aan de omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject. Bij de omschrijving van de beleidsdoelen zijn alle rapporten bijna gelijkmatig over de scores 1 tot en met 2 verdeeld. Dit geeft aan dat in een deel van de rapporten duidelijk aandacht wordt besteed aan het omschrijven van de beleidsdoelen. Het geeft echter ook aan dat in een groot deel van de onderzoeksrapporten beperkt of geen aandacht wordt besteed aan het omschrijven van de beleidsdoelen. Dit is zeer opvallend, aangezien het bij doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek gaat om het toetsten van beleidsprestaties en maatschappelijke effecten.

Doeltreffendheidsonderzoek

-Vaststelling doelbereiking

Uiteindelijk is gebleken dat in zes onderzoeksrapporten de doeltreffendheid van beleid onderzocht wordt. In één van deze onderzoeksrapporten is geen enkele aandacht besteed aan het vaststellen van de doelbereiking. Het gaat hier om een onderzoeksrapport van de gemeente Haaksbergen, dat al eerder werd genoemd. Op het moment dat men vaststelt dat er nog geen beleidsdoelen zijn gesteld, is het ook niet mogelijk vast te stellen of deze doelen bereikt zijn. Strikt gezien mag het dan ook geen doeltreffendheidsonderzoek genoemd worden. In beginsel was het echter wel de bedoeling om doeltreffendheidsonderzoek uit te voeren. Daarnaast kan het onderzoek ook niet getypeerd worden aan doelmatigheidsonderzoek.

In een rapport van de gemeente Deventer wordt wel duidelijk de doelbereiking vastgesteld. Echter ging het in dat geval niet om bereikte maatschappelijke effecten. In dat rapport werd vastgesteld of de gewenste beleidsprestaties werden behaald.

-Doelbereiking gevolg van het beleid

In één van de onderzoeken naar doeltreffendheid is aandacht besteed aan de causaliteitsvraag. Het gaat hier om het onderzoeksrapport van de gemeente Rijssen-Holten. In dat onderzoeksrapport wordt een tevredenheidsonderzoek gehouden en daarbij wordt getracht de resultaten in verband te brengen met het gevoerde beleid.

Tabel 5.2: Scores criteria doeltreffendheidsonderzoek

Score	0	1	2	Totaal aantal rapporten
Vaststellen doelbereiking	1	3	2	6
Doelbereiking gevolg van het beleid	5	0	1	6

Conclusie

Allereerst is het zeer opvallend dat het aantal uitgevoerde doeltreffendheidsonderzoeken in vergelijking met het aantal uitgevoerde doelmatigheidsonderzoeken zeer beperkt is. Daarnaast is gebleken dat in bijna alle doeltreffendheidsonderzoeken aandacht wordt besteed aan het vaststellen van de doelbereiking. Er is echter ook naar voren gekomen dat bij het vaststellen van de doelbereiking zelden aandacht wordt besteed aan de vraag of deze doelbereiking het gevolg is van het gevoerde beleid. Hierdoor kan er in feite beter van ‘doelbereikingsonderzoek’ worden gesproken dan van doeltreffendheidsonderzoek.

Het is erg opvallend om te zien dat uiteindelijk zes onderzoeken ook daadwerkelijk doeltreffendheidsonderzoeken blijken te zijn. Terwijl in veertien onderzoeksrapporten in de titel of in de inleiding staat ook de doeltreffendheid van beleid onderzocht zou worden. Uit de inhoud bleek vervolgens dat in het onderzoeksrapport geen enkele aandacht besteed werd aan doeltreffendheid.

Doelmatigheidsonderzoek

-Gekwantificeerde weergave van kosten en prestaties

In bijna de helft van het aantal uitgevoerde doelmatigheidsonderzoeken worden de kosten en beleidsprestaties gekwantificeerd weergegeven. In tien van de vijftientig onderzoeken worden echter de kosten en prestaties beperkt gekwantificeerd. In een onderzoeksrapport van de gemeente Hellendoorn wordt bijvoorbeeld alleen de hoeveelheid van de afgehandelde correspondentie weergegeven, maar niet aantal bestede uren.

-Weergave van de kwaliteit van de prestaties

In achttien van de vijftientig onderzoeksrapporten wordt aandacht besteed aan de kwaliteit van de beleidsprestaties. Het is opvallend om te zien dat in de onderzoeksrapporten meestal geen aandacht wordt geschonken aan de relatie tussen de kwantiteit van de prestaties en de kwaliteit ervan, terwijl dit een essentieel onderdeel is bij de beoordeling van de doelmatigheid van het gevoerde beleid.

In het onderzoek van de gemeente Deventer naar de op afstand gezette vennootschappen wordt in eerste instantie wel gesproken over de kwaliteit van de prestaties, maar wordt de kwaliteit vervolgens niet weergegeven.

Tabel 5.3: Scores criteria doelmatigheidsonderzoek

Score	0	1	2	Totaal aantal rapporten
Gekwantificeerde weergave beleidsprestaties	5	10	12	27
Weergave kwaliteit van de beleidsprestaties	3	6	18	27

Conclusie

Het is opvallend dat in de onderzoeksrapporten vaker aandacht wordt besteed aan het weergeven van de kwaliteit van de behaalde beleidsprestaties dan aan het duidelijk kwantificeren van de kosten en de prestaties. Het is gebleken dat in geen enkel onderzoek geheel expliciet het verband tussen de kwaliteit, de hoeveelheid en de kosten van de beleidsprestaties is weergegeven.

Secundaire criteria

-Streven naar objectiviteit

Uit de analyse is gebleken dat in alle onderzoeksrapporten gestreefd wordt naar de waarborging van de objectiviteit. In sommige gevallen wordt de objectiviteit gewaarborgd, doordat het onderzoek in samenwerking met een externe organisatie wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt bijvoorbeeld het onderzoek van de gemeente Losser in samenwerking met medewerkers van andere gemeenten uitgevoerd. In andere onderzoeken wordt duidelijk aandacht besteed om zaken van meerdere kanten te belichten. Daarnaast wordt het onderzoek vaak in samenwerking met andere afdelingen gedaan.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

De begrippen worden in meer dan de helft van alle onderzoeksrapporten niet duidelijk geoperationaliseerd. Met betrekking tot de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid valt op dat maar zelden de definitie wordt gehanteerd, die de gemeenten in hun eigen verordening hebben gebruikt. Daarnaast wordt doelmatigheid en doeltreffendheid soms als synoniem van elkaar gebruikt. Tevens zijn er rapporten waarvan in het rapport niet duidelijk is dat er onderzoek wordt gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, maar waar vervolgens wel conclusies worden getrokken met betrekking tot doelmatigheid en doeltreffendheid.

In het rapport van het onderzoek naar het parkeerbedrijf van de gemeente Deventer wordt er ook niet geheel nauwkeurig omgegaan met begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid. Op de website van de gemeente Deventer wordt het onderzoek aangeduid als zijnde doelmatigheidsonderzoek. In de aanleiding wordt vervolgens vermeld dat men doelmatigheids/doeltreffendheidsonderzoek wil

uitvoeren naar de doelmatigheid van het parkeerbeheer. In het vervolg van het rapport wordt echter geen enkele keer de term doelmatigheid gebruikt, dan wel toegelicht of geoperationaliseerd.

-Duidelijke systematiek in de opbouw van het rapport

Ruim een helft van de rapporten bevatten een duidelijke systematiek in de opbouw. Er zijn echter ook rapporten die heel onoverzichtelijk zijn door de onduidelijke opbouw. In de procesdoorlichting bezwaarschriften van de gemeente Zwolle worden bijvoorbeeld drie aparte deelvragen uitgewerkt. Deze lijken echter helemaal op zich te staan. Er wordt dan vervolgens ook geen algemene conclusie gegeven, waarbij de verschillende deelantwoorden tot één conclusie leiden.

-Omschrijving methodische benadering

Meer dan de helft van de onderzoeken heeft een duidelijke omschrijving van de gehanteerde methodische benadering. In sommige onderzoeken wordt er wel expliciet gekozen voor bepaalde onderzoeksmethoden; echter worden deze niet omschreven of toegelicht.

In het onderzoeksrapport van het onderzoek naar eenheid publiekszaken van de gemeente Zwolle wordt bijvoorbeeld duidelijk de methodische benadering omschreven. In dat rapport wordt duidelijk uitgelegd dat een documentenstudie in combinatie met dertig interviews de basis van de gegevens vormde.

Dit in tegenstelling van het onderzoeksrapport van de gemeente Olst-Wijhe. In dat rapport wordt een lijst gegeven met geïnterviewde personen. Echter wordt er niet duidelijk gemaakt op welke manier de interviews worden gebruikt en op welke manier er gevolgtrekking plaatsvindt op basis van die gegevens.

Tabel 5.4: Scores secundaire criteria

Score	0	1	2	Totaal aantal rapporten
Objectiviteit	0	0	27	27
Operationalisatie	16	3	8	27
Systematiek	7	3	17	27
Methodische benadering	4	6	17	27

Conclusie

In de analyse van de onderzoeksrapporten is duidelijk naar voren gekomen dat in alle onderzoeksrapporten naar objectiviteit wordt gestreefd. In sommige rapporten komt de waarborging van de kwaliteit naar voren, doordat het onderzoek door of in samenwerking met een externe partij is uitgevoerd. In de overige rapporten is gebleken dat bij de het verzamelen van de data duidelijk aandacht is besteed aan het doen van hoor en wederhoor. Tijdens de analyse is ook gebleken dat de begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid vaak niet duidelijk of goed worden geoperationaliseerd. Dit kan verband houden met het feit dat in een deel van de rapporten het onderzoeksdoel niet helemaal duidelijk was. Op het moment, dat deze begrippen bij de uitvoerders van de onderzoeken niet geheel

duidelijk zijn, kan het zijn dat het doel van het onderzoek ook niet geheel duidelijk is. Uit de analyse is ook gebleken, dat de opbouw van de meeste rapporten een duidelijk systematiek kent en dat in ruim de meerderheid van de rapporten de methodische benadering duidelijk wordt omschreven.

5.3 Scores onderzoeken per gemeente

Deze paragraaf zal gebruikt worden om de scores van de onderzoeksrapporten weer te geven. Per gemeente zullen de scores per onderzoek en de gemiddelde scores per gemeente worden weergegeven. Daarnaast zullen de scores van de onderzoeken tevens in relatie met de verordeningen worden geanalyseerd.

Tabel 5.5: Totaalscores en gemiddelde score onderzoek per gemeente

Gemeenten	Scores onderzoeken						Gemiddelde score	Vastgelegd in verordening
Deventer	75		65		75		72	Veel
Enschede	67		83		78		76	Weinig
Haaksbergen	90		70		95		85	Veel
Hardenberg	35			30			33	Veel
Hellendoorn	85			70			78	Veel
Hengelo	90		75		90		85	Weinig
Losser			40				40	Veel
Olst-Wijhe			30				30	Veel
Rijssen-Holten			79				79	Veel
Staphorst	80			92			86	Weinig
Zwolle	61	56	61	67	67	50	60	Weinig

Tabel 5.6: Verordening in relatie tot de scores van de onderzoeken

Verordening	Gem. scores onderzoeken
Weinig	76,8
Matig	-
Veel	59,6

Het gemiddelde van alle onderzoeken is een score van 66 procent van de totaalscore. Uitgaande van het totale scoringspercentage wordt de lat voor een voldoende op een score van 70 gelegd. Het idee hierachter is dat de criteria die zijn opgesteld de eisen bevatten die minimaal verwacht mogen worden in een degelijk doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek. Vervolgens was het mogelijk om drie scores toegewezen te krijgen per criterium. Op het moment dat een onderzoek op bepaald criterium een 0 of een 1 kreeg toegewezen, zou op een ander criterium een 2 gescoord kunnen worden. Hierdoor zijn er genoeg compensatiemogelijkheden om toch tot een gemiddelde score te komen. Dit betekent dat zeven gemeenten gemiddeld voldoende scores.

Het gaat om de gemeenten: Deventer, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo Rijssen-Holten en Staphorst. Ook valt te zien dat de onderzoeken van gemeenten Hardenberg en Losser, Olst-Wijhe erg laag scoren. De gemeente Zwolle heeft een gemiddelde score van 60. In dit geval kan geconcludeerd worden het aanhouden van duidelijk structuur in de uitvoering geen garantie is voor onderzoeken met een hoge kwaliteit.

Opmerkelijk genoeg zijn Hengelo en Staphorst gemeenten die niet veel concrete regels hebben gesteld in hun onderzoeksverordening. In het geval van die gemeenten is er een negatief verband tussen de concreetheid van de verordening en de kwaliteit van de onderzoeken. Het valt ook op dat de gemeenten Hardenberg en Olst-Wijhe het slechts scoren. Dit terwijl beide gemeenten veel concrete regels hebben gesteld in hun onderzoeksverordening.

5.4 Conclusie

Uit de analyse is gebleken dat een meerderheid van de Overijsselse gemeenten gemiddeld voldoende scoren. Het is opvallend dat zeven van elf gemeenten voldoende scoren. Het is ook een feit dat er enkele onderzoeksrapporten erg slecht scoren op de geformuleerde criteria. Zeer opvallend is dat er een negatief verband blijkt te zijn tussen de hoeveelheid concrete regels die in de verordening staan en de kwaliteit van de onderzoeken. Dit betekent dat een goede verordening geen garantie biedt voor een goed onderzoek. Samenvattend kan geconcludeerd worden dat een aanzienlijk deel van de 213a-onderzoeken van de Overijsselse gemeenten niet voldoen aan de eisen van een degelijk doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek en dat er binnen de Overijsselse gemeenten meer aandacht besteed moet worden aan kwaliteit van de onderzoeken..

Hoofdstuk 6: Conclusie

6.1 Inleiding

Het is belangrijk om aan te geven dat binnen de Overijsselse gemeenten veel onduidelijk heerst met betrekking tot art. 213a van de Gemeentewet. Dit blijkt niet alleen uit de onderzoeksdata die er verzameld zijn, maar ook uit het dataverzamelingsproces. Tijdens het verzamelen van de onderzoeken kwamen er veel onduidelijkheden naar voren. Het was bij enkele gemeenten bijvoorbeeld niet duidelijk of eerder uitgevoerde onderzoeken wel of niet in het kader van de onderzoeksverordening waren uitgevoerd. Daarnaast is gebleken dat sommige gemeenten niet goed op de hoogte zijn van de inhoud van art. 213a van Gemeentewet en hun eigen opgestelde verordening. Een treffend voorbeeld hiervan was een controller die stelde dat niet in de wet stond, dat de onderzoeksrapporten aan de gemeenteraad aangeboden moeten worden. Op het moment dat hij geconfronteerd werd met de inhoud van het wetsartikel gaf diegene toe, dat de praktijk in dit geval met inhoud van de wet verwisseld werd. Dezelfde persoon gaf aan dat het moeilijk was om gegevens voor onderzoek te verzamelen op het moment dat men wist dat deze gegevens aan de raad worden aangeboden. Opmerkelijk genoeg wordt hiermee de essentie van de invoering van art. 213a van de Gemeentewet geheel miskent. De invoering van art. 213a van Gemeentewet had namelijk ook als doel om de transparantie van het gevoerde bestuur te vergroten.

6.2 Deelaspecten

Verordeningen

Bij de verzameling van de verordeningen is gebleken, dat veel Overijsselse gemeenten de verordening, die zij in het kader van art. 213a van Gemeentewet hebben opgesteld, op hun website hebben staan. Sommige gemeenten hadden echter wel veel verordeningen op hun website staan, maar niet de verordening waarin het periodiek onderzoek is geregeld. Deze gemeenten rekenden de onderzoeksverordening onder de interne verordeningen. Deze houding is niet gerechtvaardigd, aangezien de onderzoeken die op basis van deze verordening uitgevoerd worden ook het doel hebben om de transparantie van het gemeentelijk bestuur te vergroten.

Uit het onderzoek is gebleken dat alle Overijsselse gemeenten de onderzoeksplicht hebben geregeld in een verordening. Wel is gebleken, dat in de verordening van de gemeente Enschede weinig concreet is geregeld, met betrekking tot de onderzoeksplicht. Uit het onderzoek is gebleken dat een deel van de overige Overijsselse gemeenten ook niet veel in hun verordening hebben geregeld. Echter beschikken die gemeenten wel over een afzonderlijke onderzoeksverordening. Dit in tegenstelling tot de gemeente Enschede.

Uitvoering verordening

De meest opvallende conclusie met betrekking tot de uitvoering van de verordeningen is dat maar twaalf van de vijftienvijf Overijsselse gemeenten over een afgerond 213a onderzoek beschikt. Dit terwijl elke gemeente over een verordening beschikt waarin periodiek onderzoek wordt verplicht. Een andere belangrijke conclusie is, dat twee gemeenten de onderzoeken niet rapporten aan de gemeenteraad. Dit terwijl de Gemeentewet en alle verordeningen dit verplichten.

Kwaliteit onderzoeken

Geen enkel onderzoeksrapport voldoet aan alle criteria waaraan een degelijk doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek minimaal zou moeten voldoen. Dit was echter ook niet de verwachting. Opvallend is echter dat een aanzienlijk deel van de onderzoeken onvoldoende scoort. Een belangrijke reden hiervoor is dat veel onderzoeksrapporten niet zijn opgezet als een doelmatigheids- of doeltreffendheidsonderzoek. In veel onderzoeken wordt bijvoorbeeld gebruikt gemaakt van het INK-kwaliteitsmodel. Dit is een veel gebruikte en gerespecteerde methodiek. Deze methodiek richt zich echter niet concreet op het bepalen van de doelmatigheid en/of doeltreffendheid van beleid, maar meer op de verschillende beleidsprocessen.

6.3 Algemene conclusie

Er is gebleken dat de onderzoeksplicht gesteld in art. 213a Gemeentewet door de Overijsselse gemeenten in het algemeen niet goed wordt uitgevoerd en dat de kwaliteit vrij laag is. Er is echter wel een verschil in de uitvoering. Het valt op dat er geen gemeenten zijn die op alle punten echt goed scoren. De onderzoeken van de gemeenten Hengelo en Haaksbergen scoren gemiddeld vrij hoog. Deze gemeenten hebben weinig geregeld in hun verordening. Dit geeft aan dat er geen verband is tussen de verschillende onderdelen van de uitvoeringsplicht.

Bij veel Overijsselse gemeenten heerst dan ook veel onduidelijkheid met betrekking tot de onderzoeksplicht. Dit geldt zowel voor de inhoud van de verschillende wetten en regels als voor de gekozen onderzoeksmethoden. Daarnaast zal er meer duidelijkheid moeten komen met betrekking tot de begrippen doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek en de daarbij horende onderzoekstechnieken, aangezien de begrippen vaak door elkaar worden gebruikt of op een verkeerde manier toegepast worden.

In een deel van de gemeenten wordt überhaupt geen onderzoek gedaan. Uit het contact met de verschillende beleidsambtenaren is gebleken dat het college vaak weinig initiatief toont bij de uitvoering van onderzoeken. Het zou kunnen zijn dat het college bang is voor eventuele negatieve uitkomsten. De gemeenteraad heeft echter een controlerende functie en zou dan meer druk moeten zetten. Een andere factor die mee kan spelen is dat sommige gemeenten niet over voldoende middelen beschikken om doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren. Het uitvoeren van een dergelijk onderzoek vraagt een zekere kennis van en tijd van medewerkers en kan om die reden

moeilijk uit te voeren zijn. Tevens zou het zo kunnen zijn dat de gemeenteraad en het college beide geen het belang van dergelijke onderzoeken niet inzien. Hierdoor zou het kunnen zijn dat ze binnen de gemeente geen prioriteit krijgen.

Op het moment dat er onderzoek wordt uitgevoerd is de kwaliteit van de afgeronde onderzoeken in veel gevallen onvoldoende. Een fout die vaak gemaakt wordt is dat er onderzoek wordt gedaan naar het beleidsproces in plaats van naar de beleidsprestaties of beleidseffecten.

Op het moment dat men de onderzoeksplicht op een adequate manier wil implementeren, zal er meer duidelijkheid geschapen moeten worden. De doel van de invoering van de onderzoeksplicht zal voor iedereen duidelijk gemaakt moeten worden. Een mogelijke verklaring van de heersende onduidelijkheid is de rol van rekenkamer. De lokale rekenkamers hebben ook als taak om het bestuur van het college te onderzoeken op de mate doelmatigheid en doeltreffendheid. Echter gaat het erom dat in het geval van art. 213a van de Gemeentewet het college periodiek haar eigen bestuur evalueert. De gemeenteraad dient ook te begrijpen dat zij verantwoordelijk is voor het controleren van het college. De verordening die de gemeenteraad moet opstellen is een belangrijk instrument om de actieve onderzoeksplicht van het college te sturen. Op het moment dat er te weinig of geen onderzoeken worden uitgevoerd is het aan de gemeenteraad om het college hier op te wijzen.

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen enkele aanbevelingen met betrekking tot de uitvoering van de onderzoeksplicht ex 213a van de Gemeentewet aangedragen worden. Het uitgevoerde onderzoek is beschrijvend van aard en geeft geen verklaringen voor hetgeen is gebleken. Desalniettemin is het mogelijk en wellicht verstandig om enkele zaken aan te dragen die de Overijsselse gemeenten bij het de uitvoering van de onderzoeksplicht in overweging kunnen nemen.

7.2 Controle op de verordening

Uit het onderzoek is gebleken dat bij de meeste gemeenten onderzoeksplicht niet wordt uitgevoerd zoals geregeld in de opgestelde verordening. Om die reden is het verstandig om het toezicht op de uitvoering van de verordening bij één persoon of organisatieonderdeel neer te leggen. Op deze manier bestaat er een duidelijke taakverdeling is het duidelijk waar de verantwoordelijkheid ligt. Op het moment dat deze verantwoordelijk bij de gehele gemeenteraad wordt gelegd, is de kans dat individuele raadsleden zich niet geroepen voelen om actief toezicht te houden. Op het moment dat formeel wordt vastgelegd dat het de taak is van de griffier of gemeentesecretaris om toezicht te houden op de uitvoering van de verordening kan hier één persoon op aangesproken worden. Als deze verantwoordelijk duidelijk is vastgelegd, is het ook mogelijk om een duidelijke controlestructuur op te bouwen. Hierbij kan gedacht worden aan periodiek versturen van een overzicht van de uitvoering van de verordening aan de gemeenteraad. Op deze manier wordt ook met regelmaat de onderzoeksplicht onder de aandacht van de gemeenteraad gebracht en wordt het belang benadrukt.

7.3 Afstemmen onderzoek met rekenkameronderzoeken

De gemeentelijke rekenkamers zijn belast met het doen van onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het college gevoerde bestuur. Het verschil met de onderzoeksplicht ex. 213a van de Gemeentewet is echter dat bij de gemeentelijke rekenkamers de nadruk niet ligt op het periodiek en structureel uitvoeren van onderzoek. De onderzoeksonderwerpen van de rekenkamers worden niet structureel gekozen. Burgers hebben bijvoorbeeld ook de mogelijkheid onderwerpen bij de rekenkamer aanhangig te maken. Dit wil zeggen dat het niet het doel is van de lokale rekenkamer om in een bepaalde periode al het beleid van een gemeente onderzocht te hebben. Dit is echter wel het doel van de onderzoeksplicht ex. 213a Gemeentewet. Om dit te bewerkstelligen moeten gemeenten van tevoren duidelijk een onderzoeksplan opstellen waarin zij de onderzoeksonderwerpen die binnen de bestuursperiode aan bod komen vastleggen. Op deze manier is het voor de rekenkamer ook duidelijk op welke onderwerpen zij zich niet hoeven te richten en is de kans minder aanwezig dat onderzoeken elkaar overlappen.

7.4 Samenwerking met de lokale rekenkamer

Op het moment dat blijkt dit binnen het ambtelijke apparaat niet voldoende kennis en kunde aanwezig om goede doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren, kan het een idee zijn om eventueel samen te werken met op het punt van deze onderzoeken. Bij veel gemeenten worden personen voor lokale rekenkamer geselecteerd om op basis van hun kennis en kunde. Dit betekent dat die mensen in staat moeten zijn om goede doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren. De lokale rekenkamer misschien zelfs de criteria voor een degelijk onderzoek kunnen bespreken met de persoon of de personen die verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van de onderzoeken. Dit kan misschien bijdragen aan de kwaliteit van de onderzoeken.

Hoofdstuk 8: Reflectie

8.1 Inleiding

Dit onderzoek is geheel gericht op de kwaliteit van de uitvoering van de onderzoeksplicht gebaseerd op art. 213a van de Gemeentewet. Een zichzelf respecterend onderzoeker dient echter ook kritisch naar zichzelf durven te kijken. In dit hoofdstuk zal ik daarom reflecteren op mijn werkwijze en aangeven wat bij een vervolgonderzoek anders en beter zou kunnen.

8.2 Onderzoeksaanpak

Tijdens de dataverzameling is in eerste instantie veel tijd en energie gestoken in het zoeken van de verordeningen en de onderzoeken. De reden hiervoor was de assumptie dat gemeenten weinig moeite zouden hebben met de transparantie die het plaatsen van verordeningen en onderzoeken op het Internet met zich meebrengt. Dat in veel gevallen deze assumptie niet klopte bleek gedurende het verzamelingproces. Vervolgens is naar elke gemeente een e-mail uitgegaan naar het algemene mailadres. In sommige gevallen kreeg ik binnen een week een reactie. Echter heb ik van sommige gemeenten nooit een reactie gekregen. Daarnaast kwam het ook voor dat de e-mail werd beantwoord door mensen die weinig met het onderwerp van doen hadden en mij uiteindelijk niet verder konden helpen.

Na deze fase is intensief telefonisch contact opgenomen met de verantwoordelijke afdelingen van de gemeenten. Daarbij heb ik me laten doorverbinden met de control- of financiële afdeling. Deze afdelingen bleken vaak verantwoordelijk te zijn voor het uitvoeren van deze onderzoeken. Vaak konden mensen die ik in dat geval aan de telefoon kreeg mij vrij snel de gewenste informatie geven. Geconcludeerd kan worden dat in het vervolg eerst een duidelijk beeld geschetst moet worden van de gemeentelijke organisatie en dan direct de meest geschikte contactpersoon contacteren.

8.3 Vervolgonderzoek

Uit de paragraaf hiervoor blijkt dat het van essentieel belang is direct gericht de juiste persoon te contacteren bij vervolgonderzoek. Daarbij is het ook heel belangrijk om aan te geven waar het onderzoek zich concreet op richt. In sommige gevallen is bij gemeenten zelf ook niet geheel duidelijk welke onderzoeken zij in welk kader uitvoeren. Misschien dat er nog uitgebreider uitgelegd zal moeten worden naar welke documenten gezocht wordt. Dit kan de onderzoeker, maar ook de gemeenten veel tijd besparen.

Vervolgonderzoek op dit punt is belangrijk omdat er nog weinig bekend is over de uitvoering van de onderzoeksplicht. De onderzoeksvragen die dat onderzoek gestalte zullen moeten geven, zullen vooral gericht moeten zijn op het zoeken van verklaringen van het feit dat de plicht op dit moment niet goed wordt uitgevoerd. Tevens zullen daarbij oplossingsrichtingen onderzocht moeten worden. Een vraag

als ‘Hoe komt het dat colleges van gemeenten zich niet houden aan de opgestelde verordening ex art. 213a van de Gemeentewet?’ zal beantwoord moeten worden. Een andere vraag die meer betrekking heeft op het verkennen van oplossingsrichtingen is: ‘Op welke manier kunnen gemeenteraden beter toezicht houden op de uitvoering van de onderzoeksplicht ex art. 213a van de Gemeentewet?’. De antwoorden op deze vragen zullen ervoor kunnen zorgen dat de uitvoering van de onderzoeksplicht beter uitgevoerd en brede gedragen wordt.

8.4 Conclusie

Uiteindelijk is gebleken dat het onderzoek voor mij persoonlijk, maar ook voor de gemeenten tot de nodige verassingen heeft geleid. Op het moment dat je beginnend bestuurskunde student bent, ga je ervan uit dat alle gemeenten alles volgens het (wet)boekje doen. In de loop van je studie begrijp je dat het navolgen van wetten regels vaak helemaal niet vanzelfsprekend is. Desalniettemin was ik erg verrast dat ik zo vaak te horen te kreeg dat er nog geen onderzoeken waren uitgevoerd. Clichématig doch treffend ben ik door dit onderzoek een ervaring rijker, maar een illusie armer.

Literatuur

Babbie, Earl (2004) *The Practice of Social Research*. 10th edition.

Bestuursacademie, *Onderzoek Invoering Collegeonderzoeken*, BAN-Kwaliteit, 2006.

Bressers, J. Th. A., Beleidsevaluatie en beleidseffecten, in: A. Hoogerwerf, (red.), *Overheidsbeleid*, vierde, geheel gewijzigde druk, Alphen aan de Rijn, 1989.

Bressers, J. Th. A., Herweijer, M., Kwalitatieve methoden, in: J. Th. A. Bressers en A. Hoogerwerf (red.), *Beleidsevaluatie*, derde druk, Alphen aan de Rijn, 1995.

Coenen, F.H.J.M., Kwantitatieve methoden, in: J. Th. A. Bressers en A. Hoogerwerf (red.), *Beleidsevaluatie*, derde druk, Alphen aan de Rijn, 1995.

Cornet, M., Webbink D., *Lerend beleid : het versterken van beleid door experimenteren en evalueren* , CPB-document, nr. 48, Den Haag 2004

Geurts, Peter (1999) *Van probleem naar onderzoek: een praktische handleiding met COO-cursus*. Bussum, Coutinho.

Grix, Jonathan., *The Foundations of Research: a student's guide*. Basingstoke: Palgrave MacMillian, 2004.

Heldeweg, M.A., Bestuursrecht met beleid. Groningen Wolters Noorhoff, 2000

Hoesel, P. van (2003) *Beleidsonderzoek als professie: een lang gekoesterd ideaal*. Oratie. Zoetermeer: Stichting Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf.

Hoogerwerf, A., Zoutendijk, D.C., *Naar een evaluatiesysteem voor overheidsbeleid*, Universiteit Twente, 1990.

Lindelauf, W.J.H.S., *Gevolgen invoering artikel 213a-onderzoeken bij de lokale overheid*. *Overheidsmanagement*, nr. 11 2003.

Mol, N.P., *Performance indicators in the Dutch Department of Defence, Financial Accountability and Management*, vol 12 no 1, pp 71-81, 1996.

Osborne, D. en Gaebler, T., *Reinventing Government. How the entrepreneurial spirit is transforming the public sector*, Plume, New York 1993.

Shadish, W.R., Cook, T.D., Campbell, T.D. (2002) *Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference*. Boston/New York: Houghton Mifflin Compagny.

Shadish, W. R., Cook, T. D., & Leviton, L. D. (1991). *Foundations of Program Evaluation: Theories of Practice*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Stuivenvold, A.P., Bakker, K.J., Ronda, J.M, *Auditing binnen gemeenten, vervolgonderzoek verordening 213a*. Hoffman Krul & Partners, 2005.

VNG, *De modelverordening artikel 213a Gemeente*, 2002

Bijlage 1: Modelverordening Vereniging Nederlandse Gemeenten

De modelverordening artikel 213a Gemeentewet

De raad van de gemeente Willems Hof besluit

gelet op artikel 213a Gemeentewet,

vast te stellen:

Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur, van de gemeente Willems Hof.

Artikel 1. Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. **Doelmatigheid**
het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.
- b. **Doeltreffendheid**
de mate waarin de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Artikel 2. Onderzoeksfrequentie

1. Het college onderzoekt jaarlijks de doelmatigheid van (onderdelen van) organisatie-eenheden van de gemeente en de uitvoering van taken door de gemeente. Iedere gemeentelijke organisatie-eenheid en gemeentelijke taak wordt minimaal eens in de **pm** jaar in zijn geheel aan een dergelijke toets onderworpen.
2. Het college toetst jaarlijks de doeltreffendheid van minimaal **pm**(delen van) programma's en paragrafen.

Artikel 3. Onderzoeksplan

1. Het college zendt ieder jaar uiterlijk voor **dd.dd.** een onderzoeksplan naar de raad van de in het erop volgende jaar te verrichten interne onderzoeken naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid.
2. In het onderzoeksplan wordt per intern onderzoek globaal aangegeven:
 - a. het object van onderzoek
 - b. de reikwijdte van het onderzoek
 - c. de onderzoeksmethode
 - d. doorlooptijd van het onderzoek
 - e. de wijze van uitvoering
3. In het onderzoeksplan wordt aangegeven welke budgetten in de productenraming zijn opgenomen voor de uitvoering van de onderzoeken.

Artikel 4. Voortgang onderzoeken

Het college rapporteert in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en jaarstukken over de voortgang van de onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid en de uitputting van de bijbehorende budgetten.

Artikel 5. Rapportage en gevolgtrekking

1. De uitkomsten van een onderzoek worden vastgelegd in een rapportage. Elke rapportage bevat tenminste een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbeteringen.
2. Op basis van de resultaten van ieder onderzoek stelt het college indien nodig een plan van verbetering op. De rapportage en het plan van verbetering worden ter kennisgeving aan de raad aangeboden. Het college neemt op basis van het plan van verbetering organisatorische maatregelen.

Artikel 6. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 7 maart 2004

Artikel 7. Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als: "Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Willemschhof".

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad *dd.dd.*

De Burgemeester,

De griffier,

Bijlage 2: Brief aan de gemeente Dinkelland

Betreft: Verstrekking onderzoeken in het kader van art. 213a van de Gemeentewet.

Aan: Burgemeester en Wethouders der gemeente Dinkelland
Postbus 11
7590 AA Denekamp

Geacht College,

In meerdere gesprekken met medewerkers van het ambtelijk apparaat van de gemeente Dinkelland heb ik te kennen gegeven graag de onderzoeken te ontvangen, die in het kader van art. 213a van de Gemeentewet zijn gedaan.

De reden voor dit verzoek tot informatieverstrekking is mijn afstudeeronderzoek voor de studie bestuurskunde aan de Universiteit Twente. Mijn onderzoek richt zich op de kwaliteit van de uitvoering van de eerder genoemde onderzoeksplicht van alle Overijsselse gemeenten.

Mij is echter te kennen gegeven, dat het onderzoek (het betreft een doelmatigheidsonderzoek naar de brandweer afgerond in 2006) niet aan mij verstrekt kan worden. Dit in verband met de privacygevoeligheid van de inhoud.

Ik heb echter enkele malen aangegeven, dat de inhoud voor mij niet interessant is. Ik beoordeel de onderzoeken op basis van kwaliteitstechnische aspecten. Daarnaast ben ik de enige die het onderzoek te zien zal krijgen. Opvallend genoeg hebben de overige Overijsselse gemeenten minder moeite met het verstrekken van de onderzoeken.

Ik heb begrepen dat het onderzoek aan de gemeenteraad en aan de rekenkamercommissie is aangeboden. Mede om deze reden zou ik bij de aanvraag van deze informatie mij willen beroepen op de Wet Openbaarheid Bestuur.

De uitzonderingen die genoemd zijn art. 10 en 11 van deze wet zijn volgens mij niet op deze situatie van toepassing. De gemeente Dinkelland zou bij het niet verstrekken van het onderzoek of de onderzoeken handelen in de strijd met de wet.

Graag zou ik door middel van dit verzoek alsnog het betreffende onderzoek of de onderzoeken ontvangen.

Hoogachtend,

Koert Webbink, Bsc.
Veldmanserve 11
7447 BJ Hellendoorn
Tel: 0647624785
E-mail: k.r.webbink@student.utwente.nl

Bijlage 3: Uitgebreid overzicht van de analyse van de onderzoeken Gemeente Deventer

Doelmatigheidsonderzoek Subsidiewerving, Als geld niet gelukkig maakt, geef het dan terug,
December 2006

Parkeerbedrijf in balans, 19 januari 2007

Op afstand gezette vennootschappen van de gemeente Deventer, 1 mei 2007

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (De rapportage moet ten minste een analyse geven van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbetering)

Subsidieverwerving: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Parkeerbedrijf: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Op afstand gezette vennootschappen: rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

- Doel van het onderzoek

Subsidieverwerving

Parkeerbedrijf: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk weergegeven.

Op afstand gezette vennootschappen

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

Op afstand gezette vennootschappen:

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: In het rapport worden de beleidsdoelen niet duidelijk omschreven.

Op afstand gezette vennootschappen:

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: Het rapport kent een duidelijk gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.

Op afstand gezette vennootschappen

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: De kwaliteit van de prestaties wordt in het rapport niet duidelijk weergegeven.

Op afstand gezette vennootschappen:

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

Op afstand gezette vennootschappen:

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

Op afstand gezette vennootschappen:

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: De opbouw van het rapport geen duidelijke systematiek.

Op afstand gezette vennootschappen:

- Omschrijving methodische benadering

Subsidieverwerving:

Parkeerbedrijf: De methodische benadering wordt in het rapport matig omschreven.

Op afstand gezette vennootschappen:

Gemeente Enschede

Doelmatigheidsonderzoek Paraatheidsregeling Vrijwilligers Brandweer Enschede, augustus 2005

Doelmatigheidsonderzoek WOZ, 26 juli 2006

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid Huisvesting en ICT (DPGO), augustus 2006

Primaire criteria

Algemeen

- Doel van het onderzoek

Paraatheidsregeling: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

WOZ: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Huisvesting en ICT: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Paraatheidsregeling: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

WOZ: Het onderzoeksobject wordt niet duidelijk omschreven en afgebakend.

Huisvesting en ICT: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Paraatheidsregeling: IN het rapport worden de beleidsdoelen duidelijk omschreven.

WOZ: In het rapport worden de beleidsdoelen duidelijk omschreven.

Huisvesting en ICT: In het rapport worden de beleidsdoelen niet omschreven.

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Paraatheidsregeling: Het rapport bevat een duidelijk gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties.

WOZ: Het rapport bevat een duidelijke gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties.

Huisvesting en ICT: Het rapport bevat een duidelijke gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Paraatheidsregeling: In het rapport wordt de kwaliteit van de prestaties niet weergegeven.

WOZ: In het rapport wordt duidelijk de kwaliteit van de prestaties weergegeven.

Huisvesting en ICT: In het rapport wordt duidelijk de kwaliteit van de prestaties weergegeven.

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Paraatheidsregeling: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

WOZ: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Huisvesting en ICT: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Paraatheidsregeling: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

WOZ: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

Huisvesting en ICT: De begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Paraatheidsregeling: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

WOZ: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Huisvesting en ICT: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

- Omschrijving methodische benadering

Paraatheidsregeling: In het rapport wordt geen omschrijving gegeven van de methodische benadering.

WOZ: In het rapport wordt de methodische benadering duidelijk omschreven.

Huisvesting en ICT: In het rapport wordt de methodische benadering duidelijk omschreven.

Gemeente Haaksbergen

Onderzoek doeltreffendheid uitvoering werkgelegenheidsprojecten

Onderzoek doeltreffendheid School gericht maatschappelijk werk, logopedie en motorisch remedial teaching

Onderzoek naar de paragraaf Bedrijfsvoering

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (Analyse onderzoeksresultaten en aanbevelingen)

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

SMGW, Logopedie en MRT: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Paragraaf Bedrijfsvoering: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

- Doel van het onderzoek

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

SMGW, Logopedie en MRT: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Paragraaf Bedrijfsvoering: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport niet duidelijk omschreven.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: Het onderzoeksobject wordt in het rapport omschreven en afgebakend.

SMGW, Logopedie en MRT: De onderzoeksobjecten worden in het rapport omschreven en afgebakend.

Paragraaf Bedrijfsvoering: Het onderzoeksobject wordt in het rapport omschreven en afgebakend.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: De beleidsdoelen worden in het rapport duidelijk omschreven.

SMGW, Logopedie en MRT: De beleidsdoelen worden in het rapport niet omschreven.

Paragraaf Bedrijfsvoering: De beleidsdoelen worden in het rapport duidelijk omschreven.

Doeltreffendheidsonderzoek

- Vaststelling doelbereiking

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: In het rapport wordt doelbereiking vastgesteld.

SMGW, Logopedie en MRT: In het rapport wordt de doelbereiking niet vastgesteld.

- Doelbereiking gevolg van het beleid

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: Er wordt duidelijk aandacht besteed aan de vraag of de doelbereiking een gevolg van het beleid is.

SMGW, Logopedie en MRT: Er wordt geen aandacht besteed aan de vraag of de doelbereiking een gevolg is van het beleid.

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Paragraaf Bedrijfsvoering: Er wordt een duidelijk gekwantificeerd overzicht gegeven van de kosten en prestaties.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Paragraaf Bedrijfsvoering: In het rapport wordt een duidelijke weergave gegeven van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

SMGW, Logopedie en MRT: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

Paragraaf Bedrijfsvoering: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

SMGW, Logopedie en MRT: De gebruikte begrippen worden duidelijk geoperationaliseerd.

Paragraaf Bedrijfsvoering: De gebruikte begrippen worden duidelijk geoperationaliseerd.

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

SMGW, Logopedie en MRT: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Paragraaf Bedrijfsvoering: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

- Omschrijving methodische benadering

Uitvoering werkgelegenheidsprojecten: De methodische benadering wordt in het rapport duidelijk omschreven.

SMGW, Logopedie en MRT: De methodische benadering wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Paragraaf Bedrijfsvoering: De methodische benadering wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Gemeente Hardenberg:

Rechtmatigheidstoets Algemene Subsidieverordening Cultuur, Sport en Welzijn Gemeente Hardenberg 2004, activiteit Welzijn 2006, december 2006

Rechtmatigheidstoets Verordening Leerlingenvervoer, april 2005

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (ten minste een analyse van de resultaten en aanbevelingen)

Subsidieverordening: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Leerlingenvervoer: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

- Doel van het onderzoek

Subsidieverordening: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.

Leerlingenvervoer: In het rapport wordt het doel van het rapport niet duidelijk omschreven.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Subsidieverordening: Het onderzoeksobject wordt niet duidelijk omschreven en afgebakend.

Leerlingenvervoer: Het onderzoeksobject wordt niet duidelijk omschreven afgebakend.

Omschrijving van de beleidsdoelen:

Subsidieverordening: De beleidsdoelen worden niet uiteengezet.

Leerlingenvervoer: De beleidsdoelen worden matig uiteengezet.

Doelmatigheidonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Subsidieverordening: Het rapport kent een duidelijk gekwantificeerd overzicht kosten en prestaties.

Leerlingenvervoer: Het rapport kent een matig gekwantificeerd overzicht van kosten en prestaties.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Subsidieverordening: Het rapport kent een matige weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Leerlingenvervoer: Het rapport kent een matige weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

-Streven naar objectiviteit

Subsidieverordening: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

Leerlingenvervoer: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

-Operationalisatie gebruikte begrippen

Subsidieverordening: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd

Leerlingenvervoer: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd

-Systematiek van de opbouw van het rapport

Subsidieverordening: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek

Leerlingenvervoer: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek

-Omschrijving methodische benadering

Subsidieverordening: De methodische benadering wordt matig omschreven

Leerlingenvervoer: De methodische benadering wordt niet omschreven.

Gemeente Hellendoorn

Doelmatigheidsonderzoek Correspondentie, november 2005

Doelmatigheidsonderzoek Treasury, oktober 2006

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (ten minste een analyse van de resultaten. Indien nodig aanbevelingen)

Correspondentie: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoekresultaten als aanbevelingen.

Treasury: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

- Doel van het onderzoek

Correspondentie: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Treasury: Het doel van het onderzoek wordt niet duidelijk omschreven.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Correspondentie: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

Treasury: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Correspondentie: In het rapport worden de beleidsdoelen duidelijk omschreven.

Treasury: In het rapport worden de beleidsdoelen duidelijk omschreven.

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Correspondentie: In het rapport is alleen een gekwantificeerde weergave van de prestaties weergegeven.

Treasury: In het rapport worden de kosten en prestaties gekwantificeerd weergegeven.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Correspondentie: In het rapport is duidelijk de kwaliteit van de prestaties weergegeven.

Treasury: In het rapport is duidelijk de kwaliteit van de prestaties weergegeven.

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Correspondentie: In het rapport wordt er duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

Treasury: In het rapport wordt er duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Correspondentie: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

Treasury: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Correspondentie: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Treasury: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek.

- De methodische benadering moet duidelijk zijn omschreven

Correspondentie: De methodische benadering wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Treasury: De methodische benadering wordt in het rapport matig omschreven.

Gemeente Hengelo

Onderzoek organisatie en inbedding treasuryfunctie, november 2005

Onderzoek naar plankosten van grondexploitaties en projectmatig werken, september 2006

Onderzoek naar afhandeling (burger)brieven, januari 2007

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (elke rapportage bevat een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbetering)

Treasury: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Plankosten etc.: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Afhandeling brieven: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

- Doel van het onderzoek

Treasury: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Plankosten etc.: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport niet omschreven.

Afhandeling brieven: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport niet omschreven.

- Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Treasury: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

Plankosten etc.: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

Afhandeling brieven: Het onderzoeksobject wordt in het rapport duidelijk omschreven en afgebakend.

- Omschrijving van de beleidsdoelen

Treasury: Het rapport bevat een duidelijke omschrijving van de beleidsdoelen.

Plankosten etc.: Het rapport bevat matige omschrijving van de beleidsdoelen.

Afhandeling brieven: Het rapport bevat een matige omschrijving van de beleidsdoelen.

Doeltreffendheidsonderzoek

- Vaststelling doelbereiking

Treasury: In het rapport wordt de doelbereiking niet vastgesteld.

- Doelbereiking gevolg van het beleid

Treasury: Er wordt geen aandacht besteed aan de eventuele causale relatie tussen de doelbereiking en het gevoerde beleid.

Doelmatigheidsonderzoek

- Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Treasury: Het rapport kent een gekwantificeerde weergave van de prestaties.

Plankosten ect.: Het rapport kent een matige gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties.

Afhandeling brieven: Het rapport kent een gekwantificeerde weergave van de prestaties.

- Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Treasury: Het rapport kent een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Plankosten etc.: Het rapport kent een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Afhandeling brieven: Het rapport kent een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

- Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Treasury: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Plankosten: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Afhandeling brieven: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

- Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Treasury: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

Plankosten etc.: De gebruikte begrippen worden in het rapport niet duidelijk geoperationaliseerd.

Afhandeling brieven: De gebruikte begrippen worden in het rapport duidelijk geoperationaliseerd.

- De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Treasury: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek.

Plankosten etc.: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek.

Afhandeling brieven: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

- Omschrijving methodische benadering

Treasury: De methodische benadering wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Plankosten etc.: De methodische benadering van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Afhandeling brieven: De methodische benadering van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

Gemeente Losser

Collegeonderzoek Gemeente Losser: Totstandkoming budget wegenonderhoud, juli 2005

Primaire criteria

-Voldoen aan regels in de verordening (het rapport bevat in ieder geval een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen)

Budget wegenonderhoud: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

-Doel van het onderzoek

Budget Wegenonderhoud: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.

-Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Budget Wegenonderhoud: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

-Omschrijving van de beleidsdoelen

Budget Wegenonderhoud: In het rapport worden geen beleidsdoelen omschreven.

Er wordt geen doelmatigheid en/of doeltreffendheid van beleid onderzocht. Het rapport voldoet ook aan geen van de criteria met betrekking tot deze onderzoeken.

Secundaire criteria

-Streven naar objectiviteit

Budget Wegenonderhoud: In het rapport wordt duidelijk naar objectiviteit gestreefd.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Budget Wegenonderhoud: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

-De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Budget Wegenonderhoud: Het rapport bevat geen duidelijke systematiek.

-Omschrijving methodische benadering

Budget Wegenonderhoud: De methodische benadering wordt duidelijk omschreven.

Gemeente Olst-Wijhe

Auditrapport Brandweer regio IJssel Vecht, 2006

Primaire criteria

Algemeen

- Voldoen aan regels in de verordening (het rapport bevat in ieder geval een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen)

Auditrapport Brandweer: Het rapport bevat geen analyse van de onderzoeksresultaten en geen aanbevelingen.

-Doel van het onderzoek

Auditrapport Brandweer: Het doel van het rapport wordt niet duidelijk omschreven.

-Omschrijving en afbakening onderzoeksobject

Auditrapport Brandweer: Het onderzoeksobject wordt matig beschreven en afgebakend.

-Omschrijving van de beleidsdoelen

Auditrapport Brandweer: In het rapport worden de beleidsdoelen niet omschreven.

Doelmatigheidsonderzoek

-Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties

Auditrapport Brandweer: Het rapport kent geen gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.

-Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties

Auditrapport Brandweer: Het rapport kent een weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

-Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Auditrapport Brandweer: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Auditrapport: Brandweer: De gebruikte begrippen zijn niet duidelijk geoperationaliseerd.

-De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten
Auditrapport Brandweer: De opbouw van het rapport kent geen duidelijke systematiek.

-Omschrijving methodische benadering
Auditrapport Brandweer: Het rapport kent geen duidelijke omschrijving van de methodische benadering.

-De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten
Audit Kwaliteitsmodel: De opbouw van het rapport kent een duidelijke systematiek.
Leerlingenvervoer: De opbouw van het rapport kent een duidelijke systematiek.

-Omschrijving methodische benadering
Audit Kwaliteitsmodel: Het rapport kent een duidelijke omschrijving van de methodische benadering.
Leerlingenvervoer: Het rapport kent geen duidelijke omschrijving van de methodische benadering.

Gemeente Rijssen-Holten

Onderzoek 213a Wet Voorzieningen Gehandicapten, maart 2007

Primaire criteria

Algemeen

-Voldoen aan regels in de verordening (elke rapportage bevat een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbetering)
Onderzoek WVG: Het rapport kent zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

-Doel van het onderzoek
Onderzoek WVG: In het rapport duidelijk vermeld dat de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van de WVG wordt onderzocht.

-Omschrijving en afbakening onderzoeksobject
Onderzoek WVG: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

-Omschrijving van de beleidsdoelen
Onderzoek WVG: De beleidsdoelen worden in het rapport niet duidelijk uiteengezet.

Doeltreffendheidsonderzoek

-Vaststelling doelbereiking
Onderzoek WVG: In het rapport wordt er geen doelbereiking vastgesteld.

-Doelbereiking gevolg van het beleid
Onderzoek WVG: Er wordt in het rapport niet expliciet ingegaan op de eventuele causale relatie tussen de doelbereiking en het gevoerde beleid.

Doelmatigheidsonderzoek

-Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties
Onderzoek WVG: Het rapport bevat een duidelijke weergave van de kosten en prestaties.

-Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties
Onderzoek WVG: Het rapport bevat een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

-Er moet naar objectiviteit gestreefd worden
Onderzoek WVG: Er wordt expliciet naar objectiviteit gestreefd.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen
Onderzoek WVG: De gebruikte begrippen worden niet duidelijk geoperationaliseerd.

-De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten
Onderzoek WVG: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

-Omschrijving methodische benadering
Onderzoek WVG: De methodische benadering wordt duidelijk omschreven.

Gemeente Staphorst

Rapportage audit/positiebepaling Kwaliteitsmodel Overheidsorganisaties, juli 2006
213a onderzoek Leerlingenvervoer, oktober 2006

Primaire criteria

Algemeen

-Voldoen aan regels in de verordening het rapport bevat in ieder geval een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen)
Audit Kwaliteitsmodel: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

Leerlingenvervoer: Het rapport bevat zowel een analyse van de onderzoeksresultaten als aanbevelingen.

-Doel van het onderzoek
Audit Kwaliteitsmodel: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport niet duidelijk omschreven.
Leerlingenvervoer: Het doel van het onderzoek wordt in het rapport duidelijk omschreven.

-Omschrijving en afbakening onderzoeksobject
Audit Kwaliteitsmodel: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.
Leerlingenvervoer: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

-Omschrijving van de beleidsdoelen
Audit Kwaliteitsmodel: De beleidsdoelen worden duidelijk omschreven.
Leerlingenvervoer: De beleidsdoelen worden duidelijk omschreven.

Doeltreffendheidsonderzoek

-Vaststelling doelbereiking
Leerlingenvervoer: In het rapport wordt de doelbereiking vastgesteld.

-Doelbereiking gevolg van het beleid
Leerlingenvervoer: Er wordt geen aandacht besteed aan de eventuele causale relatie tussen de doelbereiking en het gevoerde beleid.

Doelmatigheidsonderzoek

-Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties
Audit Kwaliteitsmodel: Het rapport kent geen gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.
Leerlingenvervoer: Het rapport bevat een duidelijk gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.

-Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties
Audit Kwaliteitsmodel: Het rapport bevat een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.
Leerlingenvervoer: Het rapport bevat een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

-Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Audit Kwaliteitsmodel: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.
Leerlingenvervoer: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen
Audit Kwaliteitsmodel: De gebruikte begrippen worden in het rapport duidelijk geoperationaliseerd.
Leerlingenvervoer: De gebruikte begrippen worden in het rapport duidelijk geoperationaliseerd.

Gemeente Zwolle

Rapportage audit publiekszaken, juli 2005
Procesdoorlichting artikel 19 procedures, oktober 2005
Rapportage preventieve doorlichting Concernstaf, februari 2006
Preventieve doorlichting eenheid Ontwikkeling, juli 2006
Rapportage preventieve doorlichting eenheid Advies en Faciliteiten, november 2006
Procesdoorlichting bezwaarschriften, februari 2007

Primaire criteria

Algemeen

-Doel van het onderzoek
Audit publiekszaken: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.
Art. 19: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.
Concernstaf: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.
Advies: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.
Ontwikkeling: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.
Bezwaarschriften: In het rapport wordt het doel van het onderzoek niet duidelijk omschreven.

-Omschrijving en afbakening onderzoeksobject
Audit publiekszaken: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.
Art. 19: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.
Concernstaf: Het onderzoeksobject wordt matig omschreven en afgebakend.
Advies: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.
Ontwikkeling: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.
Bezwaarschriften: Het onderzoeksobject wordt duidelijk omschreven en afgebakend.

-Omschrijving van de beleidsdoelen
Audit: In het rapport worden de beleidsdoelen niet omschreven.
Art. 19: In het rapport worden de beleidsdoelen niet omschreven.
Concernstaf: De beleidsdoelen worden matig beschreven.
Advies: In het rapport worden beleidsdoelen niet omschreven.
Ontwikkeling: In het rapport worden de beleidsdoelen matig omschreven
Bezwaarschriften: In het rapport worden beleidsdoelen niet omschreven.

Doelmatigheidsonderzoek

-Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties
Art. 19: Het rapport bevat een gekwantificeerde weergave van de prestaties.
Audit publiekszaken: Het rapport kent geen gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.
Concernstaf: Het rapport kent geen gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.
Advies: Het rapport kent geen gekwantificeerde weergave van de kosten en de prestaties.
Ontwikkeling: Het rapport bevat een matige weergave gegeven van de kosten.
Bezwaarschriften: Het rapport bevat alleen een gekwantificeerde weergave van de prestaties.

-Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties
Audit publiekszaken: Het rapport bevat geen weergave van de kwaliteit van de prestaties.
Art. 19: Het rapport bevat een matige weergave van de kwaliteit van de prestaties.
Concernstaf: Het rapport bevat geen duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.
Advies: Het rapport bevat een duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties.

Ontwikkeling: Er wordt een duidelijke weergave gegeven van de kwaliteit van de prestaties.
Bezwaarschriften: Er wordt een matige weergave gegeven van de kwaliteit van de prestaties.

Secundaire criteria

-Er moet naar objectiviteit gestreefd worden

Audit publiekszaken: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Art. 19: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Concernstaf: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Advies: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Ontwikkeling: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

Bezwaarschriften: In het rapport wordt naar objectiviteit gestreefd.

-Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen

Audit publiekszaken: De begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid worden in het rapport niet geoperationaliseerd.

Art. 19: De begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid worden in het rapport niet geoperationaliseerd.

Concernstaf: Doeltreffendheid wordt geformuleerd als het behalen van interne doelen. Anders dan in hun eigen verordening.

Advies: Het begrip doeltreffendheid wordt niet duidelijk geoperationaliseerd. Het begrip doelmatigheid wordt niet uitgewerkt.

Ontwikkeling: De begrippen doelmatigheid en doeltreffend worden in het rapport niet duidelijk uitgewerkt.

Bezwaarschriften: De begrippen doelmatigheid en doeltreffendheid worden in het rapport niet uitgewerkt.

-De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten

Audit publiekszaken: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Art. 19: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Concernstaf: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Advies: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Ontwikkeling: De opbouw van het rapport bevat een duidelijke systematiek.

Bezwaarschriften: De opbouw van het rapport bevat geen duidelijke systematiek.

-Omschrijving methodische benadering

Audit Publiekszaken: De methodische benadering wordt duidelijk omschreven.

Art. 19: De methodische benadering wordt matig omschreven.

Concernstaf: De methodische benadering wordt matig omschreven.

Advies: De methodische benadering wordt matig omschreven.

Ontwikkeling: De methodische benadering wordt niet omschreven.

Bezwaarschriften: De methodische benadering wordt matig omschreven.

Bijlage 4: Schematisch overzicht analyse van de onderzoeken

Gemeente Deventer	Subsidieverstrekking	Parkeer	Venootschappen	Totaal per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria					
<i>Algemeen</i>					
Voldoen aan regels in de verordening	2	2	2	6	100%
Doel van het onderzoek	2	2	1	5	83%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	2	2	6	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	1	1	2	4	67%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>					
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	1	1	1	3	50%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	1	0	3	50%
<i>Doeltreffendheidsonderzoek</i>					
Vaststelling doelbereiking	n.v.t.	n.v.t.	2	2	100%
Doelbereiking gevolg van het beleid	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0%
Secundaire criteria					
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	2	6	100%
Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0	2	2	33%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	1	1	2	4	67%
Omschrijving methodische benadering	2	1	2	5	83%
Totaalscores onderzoeksrapporten	15	13	18	66	
Percentage totaalscore	75%	65%	75%	Gem.	72%

Gemeente Enschede	Brandweer	WOZ	DGPO	Scores per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria					
<i>Algemeen</i>					
Voldoen aan de regels in de verordening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		-
Doel van het onderzoek	2	2	1	5	83%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	1	2	5	83%
Omschrijving van de beleidsdoelen	2	2	1	5	83%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>					
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	2	2	2	6	100%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	0	2	2	4	67%
Secundaire criteria					
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	2	6	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0	0	0	0%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	2	2	2	6	100%
Omschrijving methodische benadering	0	2	2	4	67%
Totaalscores onderzoeksrapporten	12	15	14		
Percentage totaalscore	67%	83%	78%	Gem.	76%

Gemeente Haaksbergen	Werk	SGMW	Bedrijfsvoering	Scores per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria					
<i>Algemeen</i>					
Voldoen aan de regels in de verordening	2	2	2	6	100%
Doel van het onderzoek	2	2	1	5	83%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	2	2	6	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	2	0	2	4	57%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>					
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	n.v.t.	n.v.t.	2	2	67%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	n.v.t.	n.v.t.	2	2	67%
<i>Doeltreffendheidsonderzoek</i>					
Vaststelling doelbereiking	2	0	n.v.t.	2	33%
Doelbereiking gevolg van het beleid	2	0	n.v.t.	2	33%
Secundaire criteria					
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	2	6	67%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	2	2	4	57%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	2	2	2	6	67%
Omschrijving methodische benadering	2	2	2	6	67%
Totaalscores onderzoeksrapporten	18	14	19		
Percentages totaalscore	90%	70%	95%	Gem.	85%

Gemeente Hardenberg	Subsidie	Leerlingen	Scores per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria				
<i>Algemeen</i>				
Voldoen aan regels in de verordening	2	2	4	100%
Doel van het onderzoek	0	0	0	0%
Omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject	0	0	0	0%
Omschrijving van de beleidsdoelen	0	0	0	0%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>				
Gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties	2	1	3	75%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	1	1	2	50%
Secundaire criteria				
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	4	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0	0	
Duidelijk systematiek in de opbouw	0	0	0	0%
Omschrijving methodische benadering	0	0	0	0%
Totaalscores onderzoeksrapporten	7	6		
Percentages totaalscore	35%	30%	Gem.	33%

Gemeente Hellendoorn	Correspondentie	Treasury	Scores per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria				
<i>Algemeen</i>				
Voldoen aan regels in de verordening	2	2	4	100%
Doel van het onderzoek	2	1	3	75%
Omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject	2	2	4	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	2	2	4	100%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>				
Gekwantificeerde weergave van de kosten en prestaties	1	2	3	75%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	2	4	100%
Secundaire criteria				
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	4	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0		
Duidelijk systematiek in de opbouw	2	0	2	50%
Omschrijving methodische benadering	2	1	3	75%
Totaalscores onderzoeksrapporten	17	14		
Percentages totaalscore	85%	70%	Gem.	78%

Gemeente Hengelo	Treasury	Plankosten	Brieven	Score per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria					
<i>Algemeen</i>					
Voldoen aan de regels in de verordening	2	2	2	6	100%
Doel van het onderzoek	2	1	1	4	67%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	2	2	6	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	2	1	1	4	67%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>					
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	2	1	2	5	83%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	2	2	6	100%
Secundaire criteria					
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	2	6	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	2	2	2	6	100%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	0	0	2	2	33%
Omschrijving methodische benadering	2	2	2	6	100%
Totaalscores onderzoeksrapporten	18	15	18		
Percentages totaalscore	90%	75%	90%	Gem.	85%

Gemeente Losser	Wegen- onderhoud	Percentage criterium
Primaire criteria		
<i>Algemeen</i>		
Voldoen aan de regels in de verordening	2	100%
Doel van het onderzoek	0	0%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	0	0%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>		
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	0	0%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	0	0%
Secundaire criteria		
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	0	0%
Omschrijving methodische benadering	2	100%
Totaalscore onderzoeksrapport	8	
Percentage totaalscore	40%	

Gemeente Olst-Wijhe	Brandweer	Percentage criterium
Primaire criteria		
<i>Algemeen</i>		
Voldoen aan regels in de verordening	0	0%
Doel van het onderzoek	0	0%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	1	50%
Omschrijving van de beleidsdoelen	1	50%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>		
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	0	0%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	100%
Secundaire criteria		
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	100%
Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	0	0%
Omschrijving methodische benadering	0	0%
Totaalscore onderzoeksrapport	6	
Percentage totaalscore	30%	

Gemeente Rijssen-Holten	WVG	Percentage criterium
Primaire criteria		
<i>Algemeen</i>		
Voldoen aan de regels in de verordening	2	100%
Doel van het onderzoek	2	100%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	0	0%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>		
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	2	100%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	100%
<i>Doeltreffendheidsonderzoek</i>		
Vaststelling doelbereiking	1	50%
Doelbereiking gevolg van het beleid	2	100%
Secundaire criteria		
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	2	100%
Omschrijving methodische benadering	2	100%
Totaalscore onderzoeksrapport	19	
Percentage totaalscore	79%	

Gemeente Staphorst	Positie	Leerlingen	Score per criterium	Percentage totaalscore criterium
Primaire criteria				
<i>Algemeen</i>				
Voldoen aan de regels in de verordening	2	2	4	100%
Doel van het onderzoek	0	2	2	50%
Omschrijving en afbakening onderzoeksobject	2	2	4	100%
Omschrijving van de beleidsdoelen	2	2	4	100%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>				
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	0	2	2	50%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	2	2	4	100%
<i>Doeltreffendheidsonderzoek</i>				
Vaststelling doelbereiking	n.v.t.	2	2	50%
Doelbereiking gevolg van het beleid	n.v.t.	0	0	0%
Secundaire criteria				
Er moet naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	4	100%
Duidelijk operationalisatie van de gebruikte begrippen	2	2	4	100%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	2	2	4	100%
Omschrijving methodische benadering	2	2	4	100%
Totaalscores onderzoeksrapporten	16	22		
Percentages totaalscore	80%	92%	Gem.	86%

Gemeente Zwolle	Publieksz.	Art. 19	Concern	Ontwikkeling	Advies	Bezwaar	Score per criterium	Percentagege totaalscore criterium
Primaire criteria								
<i>Algemeen</i>								
Voldoen aan de regels in de verordening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
Doel van het onderzoek	1	1	1	1	1	1	6	50%
Omschrijving en afbakening van het onderzoeksobject	2	2	1	2	2	2	11	92%
Omschrijving beleidsdoelen	0	0	1	1	1	0	3	25%
<i>Doelmatigheidsonderzoek</i>								
Gekwantificeerde weergave kosten en prestaties	1	1	0	0	1	1	4	33%
Duidelijke weergave van de kwaliteit van de prestaties	1	1	2	2	2	1	9	75%
Secundaire criteria								
Er moet duidelijk naar objectiviteit gestreefd worden	2	2	2	2	2	2	12	100%
Duidelijke operationalisatie van de gebruikte begrippen	0	0	1	1	1	0	3	25%
De opbouw moet een duidelijke systematiek bevatten	2	2	2	2	2	1	11	92%
Omschrijving methodische benadering	2	1	1	1	0	1	6	50%
Totaalscores onderzoeksrapporten	11	10	11	12	12	9		
Percentages totaalscore	61%	56%	61%	67%	67%	50%	Gem.	60%